

LIST MEDICINSKE ŠKOLE DUBROVNIK

2008 / 09.

broj 1

Lukijernica

SADRŽAJ:

Luko Paljetak: Lukijernica 3

MI

Razgovor s ravnateljicom	4
Zlatna ribica	5
Sjećanje na hrabre	6
Put od križa	6
Međugorje- Cenacolo	7
Mlade nade Dubrovnika	8
Zaljubljeni	10

Antun Sente: Lukijernica 11

ZDRAVLJE

Voda	12
Voda u službi ljepote	13
Stres i učenje	14
Strah od odgovaranja	15
Papa test	16
Hepatitis C	17
Depresija	18
Ljekarna Male braće	19

ŠKOLA

Eko-škola	20
Projektni dan	21
E-medica	22
Mentalne mape	22
SEMEP	23
Deseti susret mladih Mediterana	24
Natjecanja	24

Branka Hajdić: Lukijernica 25

SVIJET

Moj pogled na svijet	26
Mjesec knjige	26
Razgovor s dum Marinom	28
Festa svetog Vlaha	29
Ugasi loš program, upali svoj stav	30
Udruga Zdenac	30

ZABAVA

Mudre izreke i „mudre“ izreke	31
Reportaža s ekskurzije	32
Maturanti 2008./2009.	34
Što se nosi ovo ljeto?	36
Ljetni make-up	37
Vicevi	38
Križaljka	39

UREDNIŠTVO:

Nakladnik:

Medicinska škola-Dubrovnik
Baltazara Bogišića 10
20 000 Dubrovnik

Za nakladnika:

Marina Rudenjak.Lukenda, mr.sc

Urednica:

Martina Skvrce, prof.

Dragi čitatelji,
konačno je zasvijetlila naša Lukijernica svjetlošću blagom i toplom, svjetlošću kojom će skromno ali hrabro rastjerivati mrak. Jer od početka su razdijeljeni svjetlost i tama, dan i noć, dobro i zlo.

Njen sadržaj je raznolik, no nastoji zadovoljiti čovjekove psihološke potrebe za pripadnošću, ljubavlju, moći i zabavom. Stoga vjerujem da će svatko pronaći nešto za sebe.

Također smo željeli rasvijetliti ovu staru dubrovačku riječ s različitih gledišta: vjerskog, etnološkog, etimološkog, književnoumjetničkog. Zahvaljujem se zato dragom gosparu Luku Paljetku, velečasnom Antunu Senteu i gospođi Branki Hajdić što su nam u tome velikodušno pomogli. Naša Lukijernica još jače plamti!

Hvala svim učenicima koji su utkali sebe u ovaj list. Hvala ravnateljici, profesorici Ivani Sarađen, hvala profesorici Mariji Šiši na prelijepim fotografijama te profesoricama Milki Macan i Heleni Barišić na savjetima, idejama i podršci. Ljubim vas!

Do nove Lukijernice svi nam zdravi i veseli bili! Mudro kročite ovim svijetom i čuvajte se mraka!

Martina Skvrce, prof.

Novinarska grupa:

Đina Lujak,
Manuela Roso,
Ivana Jupek,
Antonela Kežić,
Antea Boras,
Elinor Jovanović,
Mira Kaleb,
Magdalena Tomić,
Nikolina Žmirak,
Katarina Čokljat,
Marko Marinović,
Ilvana Mehmedović,
Martina Mukulić,
Marina Dadić

Oblikovanje

i grafička priprema:
m&m, Dubrovnik

Fotografije:

članovi novinarske grupe;
Marija Šiša,prof.;
Miho Skvrce

Naslovnica:

Karmen Korać
(fotografija: Marija Šiša,prof.)

Tisak:

Alfa2

Kijernica

Akademik **Luko Paljetak**, književnik

Davno davno prije nego je električna svjetlost obasjala naše domove, u kućama našega kraja, čim bi se spustila večer, palila se lukijernica. Svojim skromnim plamenom, kakav je tada bio i sam život, gorjela je ona, ako treba, i sve do zore.

Mala je to, utijici slična trokutasta limena škatulica zaobljenih uglova, s drškom da se može objesiti o klin na gredi ili na zid, s otvorom za stijenj što ga napaja ulje maslinovo, baš kao i u luminu.

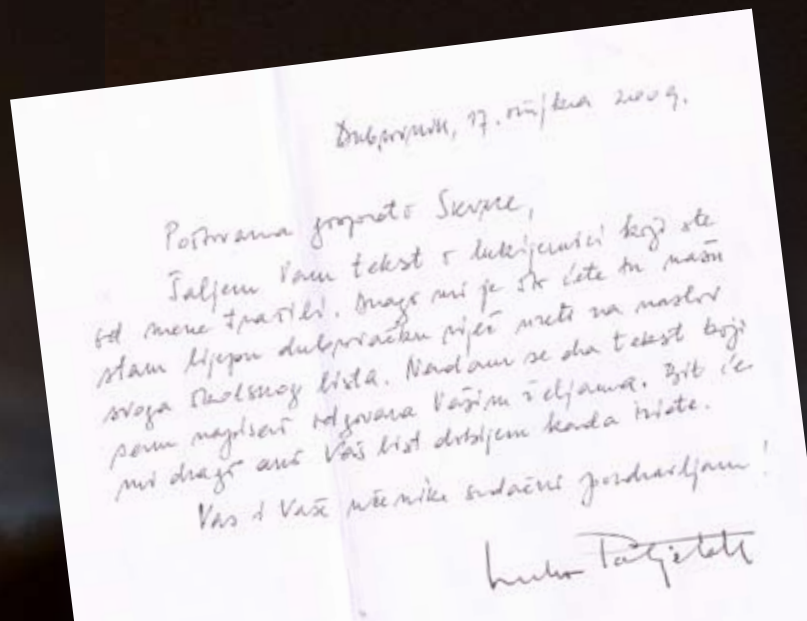
Lukijernica nema plamen jak ni velik. Sitan, kao kakva noćna krijesnica, štedljivo on ckili hrabro razmičući tminu, vodeći tihe razgovore s onim sanjarskim dijelom naše duše. Njegovim pucketavim jezičkom pripovijeda nam lukijernica svoje drevne priče prepune neke tajanstvene moći, priče kakve nam danas ne zna ispričati ni jedna svjetiljka, koliko god bila velika i jaka.

Naziv lukijernica deminutivni je oblik latinskog naziva lucerna, onako kako se on izgovarao na dalmatskom jeziku koji se nekada govorio na ovim našim obalama, a znači upravo to – uljana svjetiljka.

Polako lukijernica troši svoje ulje, ali kada ga počne ponestajati zatrepće njezin plamen dajući nam znak da joj ga treba doliti, a stijenj joj podstrići. Kada se prepustimo snu lukijernicu treba nježno ugasiti, svojim blagim dahom useknuti njezin mali žižak. Ako je nebo vedro onda se pokažu zvijezde kojim ni jedna lukijernica ne oduzima njihov sjaj.

Kada se svjetlo svjetiljke utrne nema razlike među ženama, kaže jedna stara latinska izreka. Promatrajući jednu staru uljanu svjetiljku, koju sam jednom dobio na dar, napisao sam sljedeće stihove: „Oprosti mi što ulja ne stavljam u te, ulja maslinova... i stijenj što ne stavljam u te, novi stijenj, što te nikad ne palim: tvoji mi plamen ovako jasniji je...“

Luko Paljetak

RAZGOVOR S RAVNATELJICOM
GĐOM

MARINOM RUDENJAK LUKENDA

Ovo je naš prvi razgovor i možda smo ga malo nespretno obavili...

Svakako ćete imati što zanimljivo pročitati jer je naša ravnateljica izuzetno susretljiva osoba koja nas je srdačno, kao i uvijek, primila u svoj ured.

-Možete li objasniti kako se počelo s « projektom časopis » ?

Ja sam došla na tu ideju! Prije nekoliko godina pokrenuli smo tu akciju, čak smo smislili i naziv lista, ali kako sam imala previše obveza prema različitim projektima, nisam to uspjela provesti u djelo. Sada su drugi uvjeti, ovo radno mjesto mi daje velike mogućnosti tako da sad mogu provesti nešto što prije nisam mogla. Učenici su izabrali naziv koji malo podsjeća na mene, ali ja sam bila protiv tog naziva (smijeh). Bilo je još prijedloga, ali..

-Kako vidite sebe kao ravnateljicu ove škole, a kako kao profesoricu? Sebe uvijek vidim isto. Sada su mi samo uloge i zadatci malo drugačiji.

-Je li se promijenio Vaš odnos s kolegama na poslu?

Ne, nije se ništa posebno promijenio.

-S kime Vam je draže raditi, s djecom ili odraslima?

Meni je sasvim svejedno. U životu je najvažnije voljeti svoj posao i ono što radiš. Ako se probudiš s tugom i mišlju : «Ajme, još jedan radni dan...» , od toga nema ništa.

Volim svoj posao. Lijepo mi je bilo raditi s djecom, ali mi je i lijepo na ovom poslu. I dalje radim na projektima...

-I dijelite ukore...

Ma nee, ukore i bilo kakve kazne daje samo Nastavničko i Razredno vijeće. Za ono što se dogodi, daju se prijedlozi i glasa se.

- Što mislite o preseljenju škole na novu lokaciju?

Po meni novi prostor nije adekvatan za nastavu. Nastojat ću da ostanemo

-Bi li se onda povećao broj zanimanja?

Ne, mislim da zanimanja ima dovoljno. Treba vidjeti koliko uopće učenika koji završe ovu školu ostaje raditi taj posao, koliko ih stažira... Ali, nakon izgradnje drugoga kata, postojala bi samo jedna smjena, a aktivnosti i praksu bismo ostavili za popodne.

-Koliko je učenika koji pohađaju uopće zainteresirano za ovaj smjer? Koliko ih odlazi na medicinski fakultet?

Prije je više učenika studiralo medicinu jer je i program škole bio drukčiji. Bilo je više biologije, kemije... tako da su to bili predmeti koji su se tražili na prijemnom ispitu.

Sada je učenicima teško jer, primjerice, biologiju imaju samo dvije godine, dok gimnazijalci imaju puno više sati biologije.

Takoder je isti problem s kemijom i fizikom pa učenici odmah na početku imaju lošiju poziciju bez obzira na ocjene i njihovo znanje o medicini.

Tako sve više gimnazijalaca odlazi na medicinu, a naši učenici idu na više medicinske škole.

-Što mislite o štrajku u našoj školi?

Štrajk je pravo svake osobe koja radi. Moj zadatak je omogućiti nastavu osobama koje žele raditi, a ako netko ne želi raditi, treba mu omogućiti da ne radi. I to je moja uloga u štrajku.

Zahvaljujemo ravnateljici na razgovoru i ostavljamo je brojnim svakodnevnim obvezama na radu oko napretka škole.

Marko Marinović i Ivana Mehmedović

u ovoj zgradi jer se ona i gradila za Medicinsku školu. Mislim da je ovo prekrasan prostor, da je pozicija savršena, a i nakon toliko godina dobit ćemo na korištenje sportsku dvoranu u blizini škole.

Medicinska škola je vlasnik ove zgrade i voljela bih da ovdje i ostanemo. Međutim, nitko ne zna što će biti. Planira se i nadogradnja, radio bi se drugi kat. Već smo dobili građevinsku dozvolu.

Zlatna

ribica

Što bi bilo, kad bi bilo...?

U ovom smo zabavnom dijelu profesorima postavili neka pitanja na koja su oni rado odgovarali te se sjetili svog djetinstva i mladih dana.

Kad biste uhvatili zlatnu ribicu, koje biste tri želje poželjeli?
Profesorica Barbara Begović kao prvu želju bi poželjela zdravlje, drugu sreću i treću uspjeh.

Što ste željeli postati kao mali?
Htjela sam postati profesorica hrvatskog jezika.

Koja je vaša najdraža igračka?
Najdraže su mi igračke lego kocke.

Kad biste uhvatili zlatnu ribicu, koje biste tri želje poželjeli?
Moja je prva želja Kraljevstvo Nebesko, druga spokoj i na kraju mir.

Što ste željeli postati kao mali?
Na naše iznenađenje htjela je postati pilot.

Koja je vaša najdraža igračka?
Lutke su mi najdraže igračke.

Kad biste uhvatili zlatnu ribicu, koje biste tri želje poželjeli?
Zaželio bih zdravlje svojoj obitelji, sebi, prijateljima i neprijateljima.

Koja je vaša najdraža igračka?
Moja najdraža igračka je moja mačka.

Što ste željeli postati kao mali?
Profesor Bojan Lalović je odgovorio isto kao i profesorica Romana Đuka Alemani, htio je postati pilot.

Koja je vaša najdraža igračka?
Profesorici Lani Kurtović najdraža igračka je lutka Barbie.

Što ste željeli postati kao mali?
Željela sam postati stjuardesa.

Kad biste uhvatili zlatnu ribicu, koje biste tri želje poželjeli?
Zdravlje, 8 milijuna eura na lotu i sreću.

Ilvana Mehmedović, Marko Marinović i Martina Mikulić

MI

SJEĆANJE NA HRABRE

Došao je i taj dan, dan koji je malo drukčiji od našeg običnog dana.

S našom smo se razrednicom uputili na Srđ da bismo se prisjetili 6. prosinca 1991., nemilog datuma za nas Dubrovčane, i posjetili novoootvoreni muzej u čast svih naših branitelja. Poslušali smo predavanje jednog od naših dubrovačkih bra-

nitelja o tome kako je tekla obrana Grada od samoga početka pa sve do slavnoga kraja.

Nakon predavanja i razgledavanja muzeja spustili smo se do križa. Tamo smo se pomolili za naše branitelje i zahvalili im na ovoj današnjoj slobodi. Da ne bismo zaboravili taj posjet, dobili smo domaći rad. Razrednica nam je zadala da napišemo epitaf u čast svih poginulih branitelja. Nakon predavanja, razgledanja muzeja i molitve zaputili smo se prema školi s osmijehom na licu i s velikim ponosom na naše branitelje i naš grad Dubrovnik koji ne bismo imali da nije bilo njih.

Petra Kunić

PUT OD KRIŽA

Dug je bio put, oko nas vjetar. Svakim našim korakom prema križu vjetar je postajao sve jači. Koráčali smo ponosno toga prosinačkog dana. Bili su to jedinstveni trenutki ispunjeni domoljubljem, zahvalanošću, razmišljenjem o žrtvi. U središtu pozornosti bio je križ, nošen od postaje do postaje.

Svatko od nas, bez obzira išao on tog dana na križni put, nosio križ ili ne, nosi svoj jedinstveni križ. Nije ga lako nositi, mnogo patnje i žrtve traži. Bože, ne molim te da me oslobodiš od životnih patnji, nego te molim da me u patnjama ne napustiš!

Križ su toga dana nosile mnoge osobe čiji su sinovi, braća, sestre ili roditelji dali najveću žrtvu Bogu – vlastiti ŽIVOT. Zračili su dostojanstvom koje se prenosilo na nas. Na svakoj smo postaji molili duboko zamišljeni. I na postajama našeg križnog putu također molimo, jer to su životni izazovi koje uz Božju pomoć lakše i bolje svladavamo.

Nedugo nakon posljednje postaje stigli smo do veličanstvenog bijelog križa koji danonoćno bdije nad nama i Gradom, podsjećajući nas da smo zahvaljujući Isusovoj žrtvi živi. Svi se svakodnevno trebamo žrtvovati, ne da bi nam drugi bili zahvalni, nego da bismo s ponosom i osmijehom dočekali naš Veliki petak. Osmijeh je jedina nepravilna crta koja može ispraviti mnoge stvari, rastjerati tugu, donijeti zadovoljstvo.

Sa zadovoljstvom i zahvalnošću gledali smo sa Srđa Isusovu žrtvu, domoljubnu žrtvu, naše more, nebo, sunce, naš Grad u kojem svatko ide stazom svog križnog puta...

Bruno Lucić

EPITAFI

Bili ste tu.

*A onda su vas potjerali s ovoga svijeta.
Ostala su naša srca koja kucaju za vas.
Hvala vam. Počivali u miru.*

Vidjeli smo na Srđu

Tvrđu.

*U tvrđi muzej.
U muzeju sve.
I dom. I ljudi.*

ISUSOVA MUKA

Isuse, promatram sada tvoju muku
ljubav si svoju u mucu meni dao
dok si tri puta pod teškim križem pao,
za mene si umro raširenih ruku.

Majka tvoja gorku suzu proli,
satnik ti mačem probija grudi
jer ne zna da sveti to su udi
ne zna kako udarac taj boli.

Tad u boli svojoj Boga zazivaš ti
kalež te ovaj mimoišao nije
al za to si znao ti već i prije
pa moliš da im grijehe ove oprosti.

Na kraju dušu Ocu svom preda
satnik tad vidjevši svetost tvoju
spozna on grešku učini koju
dok iz prsiju ti teče voda.

Nebo se i zemlja tada otvoriše
te krv tvoja progovori nama svima
i nestasmo svi u svojim grijesima
a Ivan i majka pod križem ostaše.

Andrijana Vekić

MEĐUGORJE - CENACOLO

Tijekom izleta u Međugorje jedna od važnijih postaja bila je komuna Cenacolo. Cenacolo je prava oaza mira, tišine, rada i reda. Jedna je od 53 takve zajednice u svijetu osnovanih s istom zadaćom: prihvatiti nezadovoljne, zbunjene, očajne i izgubljene mlade ljude te im pomoći da pronađu radost i smisao života.

Kad smo stigli u komunu, dočekala su nas dva mladića kojima smo predali hranu te ostale potrepštine kupljene prikupljenim novcem. Smjestili smo se u jednu od kapelica gdje su nam

dva mladića, Damir i Marko, ispričali svoju životnu priču. Njihove priče su koliko god različite toliko i slične. Manjak pažnje, ljubavi, prevelika sloboda, nedostatak vjere, život na ulici, sve je to poznato i Damiru i Marku, naime tako je sve počelo. Kontakt s drogom doveo je postupno do ovisnosti te su odlučili doći u Cenacolo.

Ispočetka im je sve bilo neobično, posebno Damiru koji je dobio pet godina mlađega „anđela čuvara“. „Anđeo čuvar“ je osoba koja je već dvije ili više godina u komuni. On se dodjeljuje novom članu i s njime provodi 24 sata dnevno. Pronašli su izlaz u molitvi i Bogu te su tako postali sretniji i zadovoljniji. Dobili su obitelj, prijatelje, osjećali su se preporođeno.

Sada su Damir i Marko i sami „anđeli čuvari“, ponosni na sebe što su izašli iz pakla droge.

Nakon iskrenih životnih priča koje su podijelili s nama, dobili smo papiriće na koje smo mogli napisati neke naše želje za koje će štićenici Komune moliti na misi.

Otišli smo dirnuti ispovijestima tih mladih ljudi.

Ornela Matković

MLADE NADE DUBROVNIKA

TIHANA HRNKAŠ – gimnastičarka Gimnastičkog kluba Dubrovnik

Upoznajmo mladu dubrovačku gimnastičarku Tihanu Hrnkaš, učenicu 1.b razreda naše škole. Ona dokazuje da se i gimnastikom, sportom koji je u našoj zemlji postao poznatiji s uspješima Filipa Udea, vrijedi baviti.

- Kada si i zašto počela s gimnastikom? Počela sam u četvrtom razredu, s deset godina. Upisala sam se na nagovor prijateljice.

- Koji su tvoji dosadašnji uspjesi i jesi li njima zadovoljna?

Naša gimnastičarska ekipa bila je prva u državi 2006., osvojile smo i drugo mjesto na zadnjem državnom natjecanju. Naravno da sam zadovoljna! Postigli smo puno dobrih rezultata u Splitu na natjecanjima.

- Koja ti disciplina najbolje ide?

Najbolje mi idu dvovisinske ruče, a naj-

draži mi je salto s odskočnom daskom.

- Kakav je tvoj odnos s trenerom, a kakav s ostalom ekipom?

Odličan! Trener mi puno pomaže i sve me dosad naučio. Vrlo sam mu zahvalna. S ekipom se isto izvrsno slažem, obožavam svoju ekipu.

- Kuda si sve putovali na natjecanja?

Samo po Hrvatskoj, na primjer u Čakovec, Šibenik, na Korčulu, ali najčešće u Split.

- Koliko tjedno treniraš i odgovara li ti takav raspored?

Da, odgovara mi. Treniram četiri puta tjedno, ponedjeljkom, utorkom, četvrtkom i petkom.

- Uspijevaš li spojiti školu i sport?

Ne baš, ali ipak se nekako da izvesti. Od malih nogu sam navikla na tu obvezu pa mi je lakše.

- Podupiru li te i pomažu li ti roditelji? Naravno, vjeruju u mene i pomažu mi. Zadovoljni su sa mnom, cijene moj trud koji se bez sumnje isplati, što se vidi po mojim dobrim rezultatima.

- Misliš li da bi se svatko mogao baviti gimnastikom?

Ne, mislim da osoba mora imati želje i ujedno snage za gimnastiku. To je naporan, ali zanimljiv sport.

- Smatraš li da imaš dovoljno strasti za gimnastiku te da bi u budućnosti mogla postići još više?

Mislim da imam. Mogla bih postići mnogo više i želim postići mnogo više. Trudim se koliko mogu.

- Možeš li se zamisliti u nekom drugom sportu?

Mogu, naravno u ženskim sportovima. Ne idu mi baš sportovi s loptom...

- Što bi na kraju poručila svojim vršnjacima koji se također bave nekim sportom?

Svi koji nešto trenirate i nečim se bavite, samo nastavite! Smatram da je život uz sport zanimljiviji i zdraviji.

Elinor Jovanović

Mladi juniori sa kapetanom Markom Ivankovićem

Kako je sve počelo i zašto baš vaterpolo?

Prvo sam trenirao plivanje 3 godine, a onda sam prešao na vaterpolo.

- Koliko dugo treniraš vaterpolo?

Vaterpolo treniram već 7 godina.

- Koji su najveći uspjesi tebe i tvog kluba?

Moj najveći uspjeh je što sam na Europskom prvenstvu bio proglašen za najboljeg igrača, a igrao sam za reprezentaciju Hrvatske.

- Na kojoj poziciji igraš?

Igram lijevi i desni vanjski.

- Koji ti je najdraži igrač i koji klub?

Moj najdraži igrač je Tomaš Kašaš, a moj najdraži klub je «Jug».

- Koliko često treniraš?

Kad mi je škola popodne, idem ujutro i navečer na trening, a kad mi je škola ujutro, idem popodne na trening.

- Kako je biti kapetan?

Kao kapetan osjećam se vrlo ponosno. Osjećam se i odgovornijim od drugih.

- Koji ti je cilj u životu?

Moj cilj je obrazovati se za fizioterapeuta i postati vaterpolist.

- Imaš li možda neki uzor kod naših ili stranih vaterpolista?

Uzor mi je Tomaš Kašaš.

- Najdraži turnir i medalja?

Najdraži turnir i medalja su kada sam igrao za reprezentaciju Hrvatske.

- Kakav je trener?

Trener je odličan, pokušava me što više naučiti jer želi da postanem odličan igrač.

- Tvoji roditelji, vjeruju li u tebe i tvoj uspjeh?

Moji roditelji mi daju što god mi treba, uz mene su i vjeruju u moj uspjeh.

- Misliš li da se medicina i sport mogu nadopuniti?

Mislím da to ide jedno s drugim.

Katarina Čokljat

ZALJUBLJENI....

LEPTIRICA (U) NOĆI

Ostavi prozor otvoren
pusti povjetarac u svoju sobu...
A ja ću ti biti
Leptirica (u) noći.

Josipa Hrstić

IZGUBLJENA

Vidim je.
Lijepa je, mlada i pametna.
Zašto li je tužna ta djevojka?

Prva u ekipi, na visokoj peti
pleše s osmijehom na licu,
ona krije svoju tugu.

Opijena mislima o njemu,
opijena mirisima i
s alkoholom u venama.

Dečki su oko nje,
može ih imati sve.

Ipak, u njoj je tuga
ona još misli na njega.
Izgubljena djevojka.

Josipa Hrstić

MOJA JE DUŠA GROB USPOMENA

Malene kapljice kiše
Padaju u
Vremenu zaborava
Trčim
Ali me sustižu
Sjećam se svakog
Trenutka
Provedenog s tobom
Osjećam još
Tvoj dah na vratu
Tvoju krv na
Mojim rukama
Želim sve zaboravit
Jednostavno želim
Otići
Moja je duša grob uspomena

Ivana Mehmedović

MISAO

Sjedi na prozoru jedna sjena,
na licu joj se vidi da je usamljena.
Kapi kiše kucaju joj, ali ih ona ne čuje,
njezine su misli odlutale
daleko, daleko od tebe.

Josipa Hrstić

TI

Opet si tu.
Krvave usne polažeš na pore moje kože.
Ne razumiješ, nisam više ona
koju tražiš.
Idi. Sjedini se s mahovinom
poput tla i dopusti da ti crna
kiša izbriše postojanje.

Josipa Hrstić

On je sretan s drugom,
pomirila sam se s tugom.
Nekad je sve bilo drugačije.
Ono što je bilo moje,
nije bilo svačije.
Polagano zaboravljam sve
al duboko u sebi znam
da još te volim...

Ribica

I MRTVA ĆU TE VOLJETI

Kad na crkvi čuješ zvona,
prosinački dan će biti,
pruži pogled prema nebu
i svoju žalost nemoj kriti.
Nećeš znati što to znači,
to zvonjenje starih zvona,
prijatelji će ti reći:
„Umrta je noćas ona.“
Ne plaši se lijesa mog
ni pokrova bijelog što zimu budi.
Nek suza zablista u oku,
da ti me voliš, nek pomisle ljudi.
Pomiluj mi ruke bijele,
poljubi mi usne mrtve
jer i mrtve tebe žele.
Dođi na grob moj kad dan raširi svoja krila,
pomiluj sliku moju,
i znam da pomislit ćeš:
„Voljena nikad nisi bila.“
Ako bar tad iz oka tvog poteče suza vrela,
reći će ti mjesec, more i vjetar:
„Samo je tebe voljela i htjela.“

Ivana Jupek

mr.sc.Antun Sente, ml.,

župnik Župe Uzvišenja Svetog Križa u Sisku

Gotovo je, više nismo skupa,
razdvojila nas je sudbina glupa.
Sunce me tražilo da se smijem,
mjesec me molio da suze lijem.
Pamtiš li naše vrijeme?
Vrijeme kad sam te voljela,
voljela sam te, a ti to nisi znao.
Bila sam sretna i kad bi me pogledao.
Već smo se rastali,
a tek nedavno sreli,
i postali smo prijatelji
što su se kratko vrijeme voljeli.

Ribica

Onog dana kad smo se sreli
nisam znala da toliko toga nas dijeli.
Nisam znala da spojiti će nas sudbina
luda,
da donijet će mi toliko tuge
jer poslije mene, znam,
bit ćeš u zagrljaju neke druge.

Ribica

DRAGI UČENICI,

vratio sam se s Katoličkog radija na kojem vodim emisiju *Svjetiljka u noći*. Kasno je, jedan sat iza ponoći. Vozeći se iz Zagreba do svog grada slušao sam emisiju na lokalnom radiju u kojoj je predstavljen Rječnik starih riječi zagorskog kraja koji su uredili učenici trećeg razreda Osnovne škole „Lijepa naša“ iz Tuhlja. Ti mališani iz Zagorja, primijetivši da drukčije govore u školi, a drukčije kod kuće sa svojim roditeljima, osobito s djedovima i bakama, odlučili su napraviti mali rječnik kajkavskih pojmova.

Slušajući ih s kojom su žarom prikupljali riječi svojih djedova i baka te ih brižno pohranjivali u svoje bilježnice i tiskali u rječnik, sjetih se e-maila kojim me gospođa Martina Skvrce zamolila da napišem nekoliko redaka za prvi broj školskog lista Medicinske škole u Dubrovniku, „*Lukijernica*“. Vidjevši i u dubrovačkoj mladosti sličan žar i trud za boljom komunikacijom među ljudima kao i kod malih Zagoraca, pomalo se postidjeh što već prije ne udovoljih molbi profesorice Martine. Eto, ponukala su me djeca i mladi. Stoga rado pišem za školski list *Lukijernicu* kao urednik radio emisije „*Svjetiljka u noći*“, a i kao svećenik o svjetlu, upravo u ovo korizmeno vrijeme.

Vrhunac korizme je vazmeno trodnevlje, četvrtak, petak i subota. A vrhunac vazmenog trodnevlja je uskrсна noć, subota na nedjelju jer se u toj noći dogodila pobjeda tame nad svjetlošću, ljubavi nad mržnjom, dobra nad zlom, Boga nad Sotonom. U toj uskrсноj noći nekako posebno svečano mjesto zauzima vatra uskrсне svijeće koja daje svjetlo. Ta svijeća, svjetiljka ili lukijernica daje svjetlo tako što sama sagorijeva, troši se, ali joj nije žao jer njezin vosak ili ulje svjetlu daje snagu da rastjeruje tamu.

Kao dijete bojao sam se tamne noći jer tada nisam mogao vidjeti svijet oko sebe. Danas se kao odrastao čovjek više ne bojim noći, ali se bojim tame u kojoj ne bih mogao vidjeti čovjeka pored sebe i njegove potrebe.

Mali Zagorci stvorše Rječnik, mladi Dubrovčani izdaju Lukijernicu sa željom da se bolje razumiju i povežu među sobom i sa svojimima. A Krist darova sebe da nas pomiri s Bogom i s čovjekom. U tome se nije štedio već je do kraja izgorio na križu. Žrtva mu nije bila uzaludna, Bog ga je uskrsnio treći dan i svjetlošću uskrсноg jutra rastjerao tamu Velikog petka.

Želim da i Vaš školski list „*Lukijernica*“, dobrim sadržajem, rastjeruje sve tame te Vam osvjetljava put u radostan život!

Antun Sente, ml.

VODA

-SPECIFIČNI MEDIJ

Nema ništa bolje od vode!

Ovu činjenicu ustanovio je prije otprilike 2500 godina grčki pjesnik Pindar. Prepoznavanje određenog značaja vezanog uz vodu protegnulo se od vremena antičke Grčke preko srednjeg vijeka do modernog vremena u kojem živimo.

Čovjek se sastoji od 60-70 % vode, a točna količina varira s njegovim godinama.

Značaj vode za organizme vidljiv je iz njene istaknute sposobnosti da otapa veoma mnogo tvari neophodnih za život.

Voda je također izuzetno važna kao stanište, budući da ima osobine koje su posebno pogodne za život. Od svih fluida voda ima najveću toplinu taljenja i toplinu isparavanja. Kao rezultat toga, najveća količina topline koja dosegne sjevernu polutku Zemlje početkom proljeća biva utrošena na otapanje snijega i leda. Isto tako tijekom ljeta velika količina topline služi za isparavanje vode. Tijekom hladnih godišnjih doba, odnosno jeseni i zime, voda koja se nalazi u atmosferi u obliku vodene pare kondenzira se u tekućinu ili, kada je temperatura dovoljno niska, u krute oborine.

U ovim procesima oslobađa se latentna toplina taljenja i isparavanja, koja je pohranjena u vodi.

U promjenama agregatnog stanja voda služi kao spremište topline. Kad postoji višak u dovodu topline, dio se uklanja iz protoka topline na otapanje snijega ili leda i na evaporaciju.

Druga termalna osobina vode, a koju od svih tekućina posjeduje samo voda,

također treba biti spomenuta. Kao što je dobro poznato, sve tvari se zgušnjavaju kada se hlade, postaju gušće. Voda slijedi ovaj prirodni zakon, ali samo do temperature od 4° C. Kada se hladi na niže temperature, voda se ponovno širi te time postaje rjeđa.

Koji je značaj ovog svojstva vode za organizme kojima voda služi kao stanište? Kada se vodeno stanište hladi u hladno doba godine od površine prema dnu na temperaturu od 4° C, hladnija, specifično lakša voda, diže se na površinu, gdje će se postepeno smrznuti i stvoriti relativno tanak sloj leda. Veliko tekuće stanište na taj se način održi za organizme u vodi. Isto tako led je i odličan termalni izolator koji štiti vodu te sprečava tekuću vodu da se prekomjerno hladi prema dnu. Na ovaj način termalne osobine vode pomažu u održavanju života u vodi.

VODA TAKOĐER:

- predstavlja sastavni dio većine stanica u našem tijelu,
- čini najveći dio našeg krvnog i limfnog sustava prenoseći hranu i kisik u stanice, a iznoseći štetne tvari,
- pomaže u pročišćavanju bubrega kako bi se riješili toksičnih tvari,
- pomaže u uravnoteživanju naših elektrolita koji pomažu u kontroliranju krvnog tlaka,
- ovlažuje oči, usta i nazalne puteve,
- osvježava naše tijelo kada je vruće i izolira ga od hladnoće,
- apsorbira šok kako bi se zaštitili tjelesni organi,
- pomaže u podmazivanju zglobova i dio je naše krvi, znoja, suza i sline,
- može pružiti mnoge od minerala prisutnih u tragovima koji su potrebni našem tijelu.

ZNATE LI...

... da voda čini 92% krvi, 22% kostiju, 75% mozga i 75% mišića?

... da je tlak zraka na ljudsko tijelo površine 1,8 do 2 m² 18 do 20 tona? Taj tlak ne

osjećamo jer je jednako raspoređen s unutarnjim tlakom tijela. Šupljine u tijelu ispunjene su zrakom istog tlaka.

... da je 1952. više od 4000 stanovnika Londona umrlo zbog jakog smoga?

... da bi Zemlja bila hladnija oko 30° C kada ne bi bilo učinka staklenika?

... da je Svjetski dan voda 22. ožujka? Svakim danom raste spoznaja o potrebi zaštite voda jer je čiste vode za piće na našem planetu sve manje.

... da se znoj sastoji od 99% vode i nešto minerala?

... da zaposlenik u klimatiziranom prostoru tijekom radnog vremena izluči oko 0,5 l znoja, trkač na skijama oko 3 l na sat, a nogometaš i do 9 l znoja tijekom utakmice?

... da sportaši nakon velikih napora ne piju čistu vodu već tekućine koje sadrže elektrolite da bi nadoknadili ono što su znojenjem izgubili?

... da je znojenje korisno jer se njime iz tijela izlučuju i štetne tvari?

... da je fiziološka otopina kojom se može zamijeniti krvna plazma otopina natrijevog klorida masenog udjela 0,9%?

... da kožu možemo nazvati «trećim bubregom» jer se i preko nje iz organizma izlučuju mnoge štetne tvari i voda?

Martina Mikulč i Marina Dadić

VODA U SLUŽBI LJEPOTE

Voda ima veliku važnost u ljudskom tijelu pa treba paziti da organizam ne dehidrira. Osim što je izuzetno važno unositi mnogo tekućine u organizam, važno je i koristiti preparate koji imaju veliki postotak vlage (hidratantne preparate) jer bi bez dovoljno vlage naša koža izgledala umorno, suho i bez sjaja.

U KOZMETIČKIM POSTUPCIMA VODA SE KORISTI:

- **U HIDROTERAPIJI**
(provodi se u bazenima, saunama, kupkama, jacuzzi-jima...)
- **KAO TERMALNA VODA**
(proizvodi koji sadrže termalnu vodu, hrane kožu, smiruju opekline od sunca i iritacije kože)
- **U SAUNI**
(sauna smanjuje stres i napetost, utječe na bolju prokrvljenost, čisti kožne pore te pomaže u izlučivanju štetnih tvari iz organizma)
- **ZA PRIVRAVKE HIDRATANTNIH KREMA I MASKI**
(kožu je potrebno dobro hidratizirati, nahraniti i zaštititi jer joj najčešće nedostaju hidratantne komponente)

ČIŠĆENJE LICA:

Prvi korak: para

Vrijeme uoči odlaska na spavanje najbolje je vrijeme za njegovanje kože, jer vam daje šansu da kožu kvalitetno očistite od make-upa i ostataka vremenskih utjecaja koji su se sakupili tijekom dana. Pri završetku dana natopite meku krpicu vrelom vodom, nježno je iscijedite i prislonite na lice. Parite lice oko 1,5 minuta. Neka para uđe u kožu da posve otvori pore.

Drugi korak: čišćenje

Kada su pore otvorene, poprskajte toplu vodu po licu i vratu. Izlijte na ruku ili nakapajte dovoljnu količinu proizvoda za čišćenje lica te ga pomiješajte s malo vode kako bi nastala kremasta pjena. Umasirajte to na vlažno lice. Upotrebljavajući jagodice prstiju kružnim pokretima nježno masirajte lice otprilike 30 sekundi, a svakako u to uključite i vrat. Zatim isperite proizvod s lica uz malo tople vode.

Treći korak: toniziranje

Natopite komadić vate tonikom koji ne sadrži alkohol i nježno time prebrišite cijelo lice i područje vrata. Ovaj korak uklanja bilo kakve ostatke koje ste možda zaobišli te zatvara pore, pripremajući kožu za tretman hidratiziranja.

Četvrti korak: hidratiziranje

Kružnim pokretima nanosite malu količinu hidratantne kreme na lice i područje vrata. Nemojte pretjerati s količinom, jer prevelika količina može biti štetnija nego nedovoljna količina kreme.

Ana Račić

STRES I UČENJE

Stres

(eng. stress) označava udarac, a stresori («udaraci») su različite okolnosti koje ga razvijaju ili pojačavaju.

Pojam stres u užem smislu označava reakciju organizma na djelovanje vanjskog stresora koji mogu biti različiti, npr. smrt bliske osobe u obitelji ili

užem krugu, problemi na poslu, problemi vezani uz financije, problemi vezani uz međuljudsku komunikaciju (nesporazumi s prijateljima, poteškoće u upoznavanju novih ljudi i sl.).

Stres u školama javlja se svakodnevno. Nakon loše ocjene, ponekad i urlanja profesora, preopširnog i nerazumljivog gradiva, teške torbe i pune satnice..., učenici se počinju žaliti na simptome stresa koji neumoljivo izranjaju i počinju ih opterećivati.

U današnjem ubrzanom načinu života neizbježna popratna pojava svih dobnih skupina je stres.

Kako ga se riješiti i je li moguće izbjeći stres pokušavaju odgovoriti razni stručnjaci - od psihologa, psihijatarata, pedagoga, sociologa sve do nutricionista.

Kako bi se ublažili simptomi stresa, korisno je :

- dovoljno se odmarati i spavati,
- paziti na prehranu,
- baviti se tjelesnim aktivnostima,
- razgovarati sa stručnjacima ili prijateljima,
- gledati na svakodnevne zadatke i probleme optimističnije.

Zbog zabrinjavajućih i alarmantnih statističkih podataka o razmjerima stresa i pomaku generacijske razine, u našoj školi smo proveli istraživanje s ciljem saznavanja konkretnih podataka stresa među učenicima prvih razreda.

REZULTATI ANKETE U PRVIM RAZREDIMA (52 ispitanika)

1. ISPITNE SITUACIJE NA MENE DJELUJU STRESNO :

- jako, uvijek; bez obzira jesam li naučio/ naučila
- jako, samo kad nisam naučio/ naučila
- umjereno, ovisno o predmetu
- nemam problema u ispitnim situacijama

- 34,6 %
- 13,4 %
- 48 %
- 3,8 % (samo 2 učenika)

2. DRAŽE MI JE KAD JE ISPITIVANJE:

- pismeno
- usmeno

(7 učenika napisalo je da to ovisi o predmetu, a za 2 učenika to ovisi o njihovom raspoloženju.)

- 51,9 %
- 36,5 %

3. VIŠE VOLIM PISMENO ISPITIVANJE ZBOG :

- imam manju tremu
- imam više vremena za razmišljanje i dosjećanje
- mislim da se za pismeni može manje naučiti i dobiti dobra ocjena

- 21,1 %
- 67,3 %
- 11,5 %

4. VIŠE VOLIM USMENO ISPITIVANJE ZBOG :

- profesor pomaže
- bolje se vidi koliko je tko naučio
- mislim da se bolje izražavam usmeno nego pismeno
- prije se riješim ispitivanja i odmah dobijem ocjenu

- 40,3 %
- 11,5 %
- 34,6 %
- 9,6 %

5. PISANJE I IZVOĐENJE REFERATA

- volim
- ne volim
- ne smeta mi

- 38,4 %
- 13,4 %
- 50 %

6. PISANJE I IZVOĐENJE REFERATA VOLIM :

- jer je tako zanimljivo učiti
- jer se može dobiti dobra ocjena
- jer se saznaje nešto novo što nije u obveznom gradivu

- 13,4 %
- 67,3 %
- 19,2 %

7. PISANJE I IZVOĐENJE REFERATA NE VOLIM:

- jer mi je neugodno govoriti pred razredom
- jer mi oduzimaju vrijeme
- jer je pisanje referata zamorno i zahtjevno

- 30,7 %
- 21,1 %
- 32,6 %

UČENICI SMATRAJU DA BI BILO DOBRO KAD BI NASTAVA IZGLEDALA OVAKO :

- Profesori bi trebali biti susretljiviji, tumačiti da ih svi razumiju, zadavati manje domaćih zadataka, biti malo blaži i zabavniji, saslušati ponekad probleme učenika, trebalo bi više strožih profesora (bolje bismo naučili), profesori bi trebali pravednije ocjenjivati.
- Učenici bi trebali imati malo više slobode, u jednom danu primiti manje informacija, manje pričati, biti odgovorniji i tiši, slušati profesore dok govore.
- Atmosfera u razredu bi trebala biti opuštena s više zabave na satu, ali s profesorima, bez napetosti.
- Način rada: sat bi trebao trajati 30 – 40 minuta, trebalo bi biti manje usmenog, a više pismenog ispitivanja, manje blok-sati, veliki odmor u trajanju od 30 min, više timskog i grupnog rada, tjedno ispitivanje samo dva predmeta, više referata i više korištenja računala, više samostalnog rada.
- Bilo bi dobro kada bi u školi postojala kantina. U školi bi trebala biti dva dužurna učenika.

NASTAVNICI SU IZNIJELI SVOJA ZAPAŽANJA O NASTAVI I UČENICIMA PA SMATRAJU:

1. Bilo bi dobro kad bi učenici:
 - bili življeg intelekta, emocija i duhovnosti,
 - ozbiljno shvaćali svoje školske obveze.
2. Zašto ?
 - Kad bi više učili, osjećali, maštali i tražili (bili aktivniji), rasli bi u svakom pogledu.
 - Spriječilo bi se gušenje potencijala, kržljanje mozga.
 - Razvijale bi se ostale vještine i znanja potrebna za uključivanje u život i rad – odgovornost, samostalnost, urednost, samokontrola, planiranje, pamćenje i logičko zaključivanje.
3. Zašto je važno usmeno ispitivanje ?
 - Veoma je važno znati pravogovorno oblikovati u jezičnu poruku svoje misli, znanja, osjećaje i stavove.
 - Upornim treninzima, vježbama mogu doći do izražaja koncentracija, sustavnost, odnos prema sugovorniku, temi i dr.
 - Razvijaju se govorne vještine – uobličavanje misli i rečenica, što vodi formiranju temeljitijeg kvantuma znanja i vlastitih stavova, a onda do veće sigurnosti i samopouzdanja.
 - Lakše je razlučiti što od gradiva učenik nije razumio.

Većina djece doživljava stres prije i za vrijeme ispitivanja ili testa pa smo odlučili istražiti o čemu je zapravo riječ. Kako bismo bolje istražili problem, obratili smo se pedagoginji kojoj smo postavili nekoliko pitanja.

1. Zašto djeca imaju strah prije odgovaranja ili ispita?

Neki od razloga su nepripremljenost, neispavanost, loše iskustvo, učenje u zadnji trenutak, nedostatak samopouzdanja, strah od profesora, unaprijed stvorena vizija profesora te osjećaj omalovažavanja učenika.

STRAH

OD ODGOVARANJA

Martina Mikulić

2. Je li lakše odgovarati ili pisati test?

To je individualno. Nekoj djeci je lakše usmeno (znaju se usmeno izražavati), a nekima pismeno (strah od usmenog izražavanja). Također je važno jesu li djeca naučila, jer ako jesu, onda je strah povezan s osobnošću, a ako nisu naučila, to nisu realni strahovi.

3. Kako se znanje bolje provjerava?

Ovisi prvenstveno o osobi. Kod testa se dobiju najbrži rezultati, a kod usmenog se vidi vrsta inteligencije, samouvjerenost, komuniciranje i izražavanje. Provjera ovisi i o predmetu, jer neki predmeti zahtijevaju više pismenih provjera (npr. matematika, hrvatski...).

4. Koji su problemi u komunikaciji na razini profesor – učenik?

Svaka osoba želi biti jedinstvena. Učenici često misle da ih profesori ne razumiju, a isto tako smatraju kako bi profesori trebali biti popustljiviji. Osnovni problemi se često nalaze u međusobnom nepoštivanju.

5. Zbog čega se događa nasilje između učenika i profesora?

Učenici misle da zaslužuju veću ocjenu, ne prihvaćaju ocjenu koju su dobili, iako su je možda zaslužili. Profesori bi trebali obrazložiti učeniku iz kojeg razloga su učenika ocijenili određenom ocjenom. Također je veoma važan i kućni odgoj; roditelji popuštaju djeci, pa su onda djeca navikla da im svi trebaju popustiti jer su u pravu, a zapravo nisu.

Preostaje nam poslušati savjete mudrijih i starijih od nas !

PAPA TEST

George Papanicolaou

PAPA test je citološka analiza vrste, izgleda i abnormalnosti stanica vrata maternice.

Metodu bojanja je prije pedesetak godina otkrio američki znanstvenik grčkog podrijetla Papanicolaou, po kojemu je i nastao naziv PAPA test. U stalnoj potrazi za poboljšanjem točnosti u otkrivanju patoloških promjena, znanstvenici su razvili nove tehnologije, čija primjena bi mogla dati više informacija o anomalijama epitela vrata maternice, nego što to može isključivo PAPA test. Korištenjem novih tehnika procjenjuje se porast kvalitete u dijagnostici promjena stanica vrata maternice: poboljšanje otkrivanja nenormalnih stanica za 65%, kao i smanjenje broja nekvalitetnih uzoraka za 50%, u usporedbi s običnom tehnikom PAPA testa.

Godišnja PAPA kontrola smanjuje rizik umiranja od raka vrata maternice za 90%. Optimalna je PAPA kontrola svakih šest mjeseci, obvezna jednom godišnje.

Najbolje vrijeme za uzimanje uzorka je oko sredine ciklusa. Ukoliko se promjene otkriju dovoljno rano, liječenje je jednostavno i relativno lako. Točnost PAPA testa je oko 75-80%, a u kombinaciji s drugim metodama (kolposkopijom i histologijom) točnost raste do 95%.

ŠTO NIJE MOGUĆE UTVRDITI PAPA TESTOM?

Veličinu blažih abnormalnosti (CIN I i CIN II) uzrokuju spolno prenosive infekcije ili upale. Zbog toga, svaki abnormalni nalaz Papa testa nije rak.

Pod svjetlosnim mikroskopom moguće je vidjeti i prepoznati parazite (*Trichomonas*) i gljivice (fungi) dok većina bakterija (aerobi i anaerobi), mikoplazme, ureaplazme, klamidija, virusi (HPV, HSV) nisu vidljivi svjetlosnim mikroskopom. Za dokazivanje infekcije submikroskopskim uzročnicima potrebno je uzeti uzorke za posebne laboratorijske testove. Papa test nije dijagnostički test za utvrđivanje uzročnika infekcije.

Papa testom nije moguće pouzdano otkriti druge vrste karcinoma spolnih organa koji se javljaju u žena, kao što su rak maternice (endometrija) i rak jajnika (ovarija).

KOME SE PREPORUČA NAPRAVITI PAPA TEST

Svim spolno aktivnim ženama starijim od 18 godina preporuča se jednom godišnje napraviti Papa test.

Od 2003. godine svim se ženama, osobito starijima od 30 godina, preporuča redovni ginekološki pregled te papa test jednom godišnje. Svim ženama s blažim promjenama u Papa testu obavezno je učiniti HPV DNK test na temelju kojeg će se odlučiti o daljnjim postupcima. Ako se utvrdi CIN ili rak grlića maternice, preporučuju se kontrolni Papa test s vremenskim razmacima, ali ne manjim od 3 do 4 mjeseca.

KAKO SE UZIMA UZORAK ZA PAPA TEST?

Uzorak za Papa test se uzima u liječničkoj ordinaciji ili poliklinici kao i u citološkoj ambulanti. Uzorak može uzeti:

- specijalist citolog (citopatolog),
- ginekolog,
- liječnik opće prakse,
- urolog,
- medicinska sestra,
- laboratorijski tehničar u citološkom laboratoriju.

Uzimanje uzorka nije povezano s bilo kakvim komplikacijama ili rizicima.

TKO ANALIZIRA PAPA TEST?

Papa test se analizira u ovlaštenim citološkim laboratorijima.

Nakon uzimanja, bris se čuva do dolaska u laboratorij. U laboratoriju se uzorak obrađuje i priprema za mikroskopsku analizu.

Specijalist citolog (citopatolog) analizira stanice pod svjetlosnim mikroskopom.

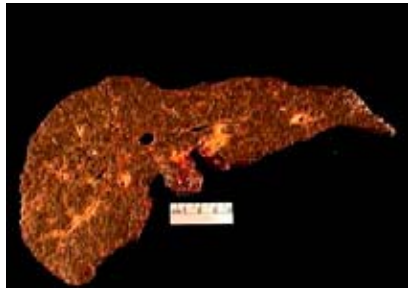
Marina Dadić i Martina Mikulić

HEPATITIS C

Hepatitis C je vrsta upalne bolesti jetre koju uzrokuje virus, hepatitis C virus (HCV). Hepatitis C prenosi se putem zaražene krvi.

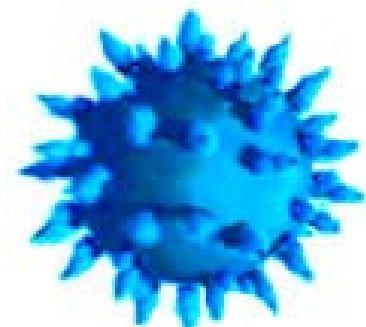
Većina osoba s HCV infekcijom nema simptome bolesti. Zbog toga nisu svjesni problema i ne traže tretman.

Uz hepatitis C virus (HCV), postoje i

virusi koji mogu izazvati hepatitis, pa razlikujemo hepatitis A, hepatitis B, hepatitis D, hepatitis E i hepatitis G. Svi se razlikuju po putovima prijenosa, dužini inkubacije, težini bolesti, mogućnosti prelaska u kroničnu upalu, tj. u kronični hepatitis, i razvoju teških komplikacija kao što su ciroza jetre i karcinom jetre. Među svim nabrojanim hepatitisima, upravo hepatitis C najčešće prelazi u kronični oblik s mogućnošću razvoja ciroze i karcinoma jetre.

VIROLOGIJA

Ovaj virus, kao i gotovo svi drugi RNK virusi, ima visok stupanj mutacija koje dovode do postojanja brojnih varijanti tzv. kvazispesijesa. Zbog ovakve različitosti među hepatitis C virusima, ne postoji cjepivo protiv ove bolesti. Određivanje kojem genotipu HCV pripada bitno je zbog prognoze i odgovora na liječenje.

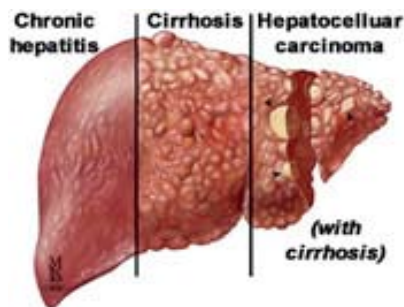
EPIDEMIOLOGIJA

Danas je hepatitisom C zaraženo 150 do 200 milijuna ljudi u cijelom svijetu. Procjenjuje se da je u Hrvatskoj oko 1,7 % populacije zaraženo HCV virusom, što čini više od 75 000 ljudi. Glavni put prijenosa hepatitisa C je zaraženom krvlju. Danas je osnovni put prijenosa intravensko korištenje droga, korištenjem zajedničkih šprica i igala. Mogući put prijenosa je i korištenje inficiranog pribora prilikom tetovaža i piercinga. Pored ovih češćih načina prijenosa, HCV se rjeđe može prenijeti i spolnim odnosom te tijekom poroda sa zaražene majke na dijete (tzv. perinatalni put).

AKUTNI HEPATITIS C

Inkubacija tj. period od ulaska virusa do pojave znakova bolesti za hepatitis C iznosi prosječno oko 6 tjedana. Najčešći simptomi su umor, bol u gornjem dijelu trbuha, posebice s desne strane, mučnine, povraćanje, gubitak apetita, ponekad povišena tjelesna temperatura i bolovi u zglobovima. Slučajevi akutnog hepatitisa C se vrlo rijetko otkrivaju!

KRONIČNI HEPATITIS C

Kada upala jetre traje duže od šest mjeseci, bolest se naziva kroničnim hepatitisom C. Siptomi kroničnog hepatitisa C mogu biti: gubitak teka, mučnina i povraćanje, bolovi u gornjem desnom dijelu trbuha, groznica, bolovi u zglobovima.

Hepatitis C u 75 do 85 % slučajeva prelazi u kronični oblik karakteriziran trajnim oštećenjem jetre uz mogućnost razvoja ciroze, karcinoma jetre i smrt u razdoblju od 10 do 30 godina.

DIJAGNOSTIKA

Dijagnoza hepatitisa C postavlja se u nekoliko koraka:

- dokazivanje antitijela na HCV je prvi korak u specifičnoj dijagnozi hepatitisa C; pozitivan nalaz znači da je čovjek nekada bio u kontaktu s ovim virusom,
- PCR test (prema engl. Polymerase Chain Reaction ili lančane reakcije polimeraze),
- genotipizacija kojom se utvrđuje genotip HCV.

LIJEČENJE

Specifično liječenje hepatitisa C može se provoditi interferonom, u novije vrijeme pegaliranim interferonom i ribavirinom. Oboljeli od kroničnog hepatitisa C trebaju se liječiti kako bi se spriječio razvoj po život opasnih komplikacija, kao što su ciroza i karcinom jetre.

Zlatni standard u liječenju kroničnog hepatitisa C jest kombinacija pegliranog interferona i ribavirina. Peglirani interferon dolazi u obliku injekcije koja se jedan put tjedno injicira, a ribavirin u obliku tableta koje se piju svaki dan.

SPRJEČAVANJE ŠIRENJA BOLESTI

Važno je:

- koristiti sterilan pribor kod tetovaža, piercinga ili intravenskog korištenja droga,
- ne koristiti tuđe oštre predmete, primjerice britve, škarice, pribor za rezanje noktiju,
- ne posuđivati svoju četkicu za zube,
- koristiti kondome prilikom spolnog odnosa.

Osoba zaražena virusom ne smije:

- darovati krv ili druge tjelesne organe,
- koristiti iste injekcije s drugim osobama,
- koristiti iste osobne stvari s drugim osobama, kao što su četkice za zube ili žileti.

Martina Mikulić

DEPRESIJA

- IMAMO LI SVI NEŠTO ZAJEDNIČKO ?

Nakon dugog razmišljanja pronašao sam novo-staru medicinsku temu o kojoj ću pisati u ovom broju Luskijernice.

Posljednjih godina sve više ljudi guta bolest s kojom se teško boriti - DEPRESIJA.

Ona postaje ozbiljan društveni problem jer zahvaća svaki sloj društva i sve generacije.

Medicinsko objašnjenje depresije tumači da ako se tuga pojavi bez ikakvog razloga ili je ona nerazmjerna uzroku nastanka, ako ne prestaje ili se ponovno vrati bez objektivnog razloga, ako nam je teško raditi, družiti se, spavati; jednom riječju, ako se više ne možemo veseliti životu, onda to više nije neraspoloženje ni obična tuga, nego mnogo ozbiljniji problem.

Depresija utječe na cijeli život. Ne liječi li se, pogoršava se kao i svaka druga bolest. Zbog toga je važno odmah učiniti prvi korak, tj. obratiti se liječniku. Kod depresije treba imati na umu da je ona izlječiva bolest, ali i da izlječenje ne dolazi odmah. Što bolesnik više zna o bolesti i što više sudjeluje u programu izlječenja, lakše će se osloboditi depresivnih simptoma.

Simptomi depresije se lako zamijete u raspoloženju koje je tužno, tjeskobno i traje duže od dva tjedna, osoba gubi

zanimanje za život (pokušaj samoubojstva ili samoubojstvo kod težih slučajeva), gubi i osjećaj zadovoljstva za nečim što ju je prije zadovoljavalo i činilo sretnom. Osjećaji bezvrijednosti, beznada, krivnje, nadraženosti, uznemirenosti, razdražljivosti, usporenosti, jedni su od mnogih koji se mogu zamijetiti na osobi koja boluje od depresije. Takve osobe teško pamte jer imaju poteškoće s koncentracijom, često se osjećaju umornima, bez energije.

Može doći i do promjene apetita (polažan ili smanjen), ali i do poremećaja spavanja (nesanica ili prevelika potreba za snom). To su neki od mnogobrojnih simptoma depresije.

Depresiju uzrokuju biološki i okolinški utjecaji kao što su stres, poremećeni odnosi s bližnjima, nezadovoljstvo poslom, učestala razočaranja, prekid veze s voljenom osobom zbog smrti, razvoda ili odvojenog života, ali i poremećaj važnih kemijskih spojeva u mozgu prijeko potrebnih za prijenos informacija u živčanim stanicama. Depresiju uzrokuju i tjelesne bolesti (tumori, moždani udar, bolesti štitnjače...), nasljeđe, neki lijekovi, hormoni, zlouporaba droga i alkohola.

Liječenje depresije ovisi o početku liječenja, tj. što se prije počne s liječenjem, izgledi za izlječenjem su veći. Glavne metode liječenja su lijekovi i psihoterapija te kombinacija navedenoga. Lijekovi – antidepresivi skraćuju terapiju, smanjuju simptome i sprječavaju ponovnu pojavu bolesti. Psihoterapijom psihijatri pomažu oboljelom razumjeti psihološku pozadinu i uče ga kako se nositi s bolešću. Psihijatri također pružaju podršku i savjete oboljelome.

Pridržavanje svih savjeta liječnika, uključujući uzimanje lijekova, najbolji je put prema izlječenju. Također se treba obratiti za pomoć obitelji i prijateljima.

Oni bolesnika mogu ohrabriti i uliti mu samopouzdanje da lakše prebrodi depresiju.

Naposljetku, treba biti strpljiv. Uzroci koji su izazvali depresiju složeni su i izlječenje nastupa polako.

Oboljelima treba objasniti kako se radi o izlječivoj bolesti, za nju nije kriv ni bolesnik ni netko drugi. Oboljeli nije sam u borbi protiv te bolesti.

Od depresije barem jedanput tijekom života oboli gotovo svaki peti čovjek! Depresija nije znak nečije slabosti!

Najčešće zablude vezane uz depresiju su da će ona brzo proći sama od sebe, da napada samo slabe i bespomoćne, da oboljela osoba više nikad neće ozdraviti i da će zauvijek ostati u teškom stanju. Depresija neće proći promijenimo li okolinu. Nije sramota otići liječniku i žaliti se na plačljivost i gubitak veselja, bilo da ste žena ili muškarac.

Ako je oboljeli sposoban i voljan govoriti o svojoj depresiji, to će ohrabriti i njemu bliske osobe da i same učine isto jer su se do tada sramile govoriti o svojim tegobama. Na taj će način oboljeli uvelike pomoći drugima i samome sebi.

Uvijek imajte na umu da će vam netko pomoći jer, sjetite se, niste sami na svijetu!

Marko Marinović

LJEKARNA MALE BRAĆE

Ljekarna Male braće ubraja se među tri najstarije u Europi, ali najstarija je po neprekidnosti djelovanja, još je i danas u službi. Godina njenog osnutka je godina osnutka samostana, 1317. Povijesni podatci o njoj, od osnutka pa do sudbonosnog potresa i požara 1667. g. su oskudni. Ono što je postojalo, izgorjelo je s arhivom i knjižnicom, tako da prve sada postojeće pisane vijesti o njoj potječu od čovjeka koji je preživio potres - fra Vitala Andriješevića koji je na početak svoje kronike umetnuo i neke bilješke iz ranijih vremena. Između ostaloga, nalazimo i podatak da je u prizemlju samostana do godine 1681. g. bila Ljekarna.

U početku je to bila samostanska ljekarnica za potrebe bolesne braće, a osnutak joj je u odredbi franjevačkog Pravila: "...neka se braća brinu za potrebe bolesne braće".

Prema mišljenju posljednjeg bratra-ljekarnika, fra Justina Velnića, put je bio suprotan: ljekarna je prvotno zamišljena i osnovana kao javna, a ujedno i za potrebe bolesne braće. Razlog ovakvog tumačenja Velnić nalazi u V. poglavlju franjevačkog Pravila gdje se govori o radu. Naime, osnivanjem ljekarne željelo se riješiti pitanje materijalne egzistencije. Tijekom vremena, ponajviše iz humanitarno-karitativnih razloga, ljekarna je prešla uski krug samostanskih zidina i postala javnom ljekarnom za potrebe građana, time je ispunjavala propis istog Pravila.

Spomenute 1681. godine, ljekarna je premještena u skrovitije samostanske prostore u gornjem klosturu, u neposrednu blizinu samostanske bolnice. Tu je ostala sve do pada Dubrovačke Republike.

Njezin je mir pomutila jedino naredba pape Benedikta XIV. kojom 1741. g. zabranjuje javni karakter samostanskih ljekarni. Tradicija i starost ljekarništva u Male braće bila je jača, tako da papa Pio VI., 1794. posebnim dekretom dopušta daljnje djelovanje ljekarne otvorene za javnost.

Padom Republike, u vrijeme austrijske okupacije, u pitanje je došla i sama opstojnost ljekarne.

Prema Instrukciji, vlasnik ili provizor ljekarne mogao je biti onaj koji je

položio ispit na jednoj carskoj univerzi i stekao njenu diplomu. To je prvi put u povijesti da državna vlast postavlja Maloj braći uvjete za rad ljekarne. Dok novi ljekarnik nije završio studij, sâm car Franjo Josip I. je na molbu uprave samostana, dopustio daljnji rad ljekarne.

Prvi diplomirani ljekarnik bio je fra Ivan Evangelista Kuzmić. Franjevci su slali na studije pojedinu braću da se osposobe za ljekarničku službu o čemu svjedoče ljekarničke knjige, tzv. farmakopeje iz raznih krajeva Europe, koje se čuvaju do danas, a neke od njih se mogu vidjeti u muzeju samostana Male braće.

Početak 20. Stoljeća ljekarna je ponovo vraćena u prizemne prostorije, ali ovoga puta do samog ulaza u samostan, na mjesto na kojemu se i danas nalazi i djeluje. Njene prostorije je uredio i opremio novim namještajem, o vlastitom trošku, ljubitelj dubrovačkih starina i dobročinitelj Ignacije (Inje) Amerling, o čemu svjedoči spomen-ploča u klosturu. Premještam je izgubila na ljepoti svog interijera.

Mnogo toga što je kroz stoljeća bilo u uporabi u ljekarni, smještajem u novi prostor i primjenom novih tehnologija, nije našlo svoje mjesto među inventarom novih prostorija - kako oprema, tako i namještaj. Stoga su braća veoma rano došla na ideju da pored nove ljekarne formiraju i staru kao muzej.

Ljekarnu su, kao zdravstvenu ustanovu, državne vlasti oduzele fratrima 1947. godine. Sada je u tijeku postupak njenog vraćanja u vlasništvo samostana. Ljekarna posjeduje vrlo dragocjen fond knjiga iz farmakologije, medicine, oko 2 000 receptata, manji dio je izložen u muzeju, uz dio namještaja i ljekarničkog pribora od 15. stoljeća nadalje.

Stara je ljekarna zbog interesa posjetitelja vraćena na svoje prvotno mjesto, u donji klostur, u prostor u kojem se nalazila 1317., a u kojem sada sačinjava dio samostanskog muzeja.

Važno je istaknuti razliku između novih i starih ljekarni: nove najvećim dijelom prodaju gotove tvorničke lijekove, a stare su bile poput malih "tvornica" lijekova, pravljenih iz prirodnih tvari.

Marko Marinović

LEGENDA O MALOJ BRAĆI

Postoji jedna legenda o gradnji Crkve Male braće u Dubrovniku. Bio je jednom jedan pomorski kapetan. Oženio se u Dubrovniku i ubrzo ponovno krenuo na more. Žena je ostala trudna i rodila četiri dječaka. Bilo joj je neugodno što odjedanput ima četvero djece pa je sluškinji naredila da tri dječaka baci u more. No upravo kad je sluškinja izašla iz kuće počinilo zlodjelo, susrela je pomorskog kapetana, oca djece koji se netom vratio s broda. Čuvši priču odlučio je djecu dati časnim sestrama na odgoj i čuvanje. Slao im je novac, a nakon nekoliko godina poveo ih je kući kupivši im ista odijela kao i sinu kojeg je odgajala njegova žena. Vidjevši ih, majka se rasplakala shvativši kako muž zna istinu. Ona je preuzela brigu o sva četiri sina. Svi su postali kapetani i obogatili se prodajom vapna jeftino kupljenog u Indiji. U vapnu je bilo izmiješano puno zlata. Dio bogatstva uložili su u izgradnju crkve koja je po njima dobila ime Crkva Male braće.

Đina Lujak

„Vivat academia, vivant professores, vivat membrum quodlibet, vivant membra quaelibet, semper sint in flore!“
 „Stog nek žive škole sve, profesori s njima, Bog poživi i nas đake, prisutne sve veseljake, koliko nas ima!“
 (iz himne „Gaudeamus igitur“)

Medicinska škola Dubrovnik članica je međunarodne obitelji Ekoškola. Status Međunarodne Ekoškole dobili smo u travnju 2007. godine.

Program međunarodnih Ekoškola promiče odgoj i obrazovanje za okoliš. Posebna pažnja posvećuje se pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog korištenja energije i vode i uređivanju školskog okoliša.

Program Ekoškole sastoji se od sedam koraka koje svaka Ekoškola provodi tijekom školske godine. Ti koraci jesu:

- 1. Osnivanje Eko-odбора škole** koji brine o provedbi programa. Članovi odbora mogu biti nastavnici, učenici, nenastavno osoblje te predstavnici roditelja i lokalne uprave.
- 2. Ocjena stanja okoliša** prvi je korak prilikom prijave za stjecanje statusa Ekoškole.
- 3. Plan djelovanja** je bit programa Ekoškole. Zadatak je svake Ekoškole izraditi program za tekuću školsku godinu: odabrati glavnu temu rada u okviru ponuđenih tema npr. Voda, Otpad, Energija, Promet i slično. Mi smo do sada obradili teme *Voda*, *Otpad* i *Energija*. Svake godine Ekoškola je dužna održati Projektni dan na odabranu temu. Projektni dan provodi se u ugodnom radioničkom obliku rada.

MEDICINSKA ŠKOLA-DUBROVNIK, EKO-ŠKOLA

- 4. Praćenje stanja i ocjenjivanje** korak je koji učenici provode kroz aktivnosti Eko-patrole čiji je zadatak praćenje provedbe programa.
- 5. Rad prema nastavnom planu i programu** provodi se u sklopu redovne nastave gdje svaki nastavnik u okviru svog predmeta dio vremena posvećuje odabranoj temi npr. *Voda*.

- 6. Obavješćivanje javnosti i uključivanje medija** nezaobilazan je korak u radu Ekoškole jer moto je: "Što nije zabilježeno, nije se ni dogodilo". U prostorima škole potrebno je istaknuti popis članova Eko-odбора, imati stalni i promjenjivi pano. Na stalnom panou nalaze se prikazani koraci Ekoškole. Razni ekološki datumi i ostali eko događaji prezentiraju se na promjenjivom panou. Obveza je škole u svoj program Ekoškole uključiti što više i lokalne medije te ih tako pozivamo na održavanje Projektnog dana, Svečanost podizanja Zelene zastave, ali i ostale vrijedne eko- događaje npr. Dane kruha, Plavi dan i slično.
- 7. Eko-kodeks** mora imati svaka Ekoškola i on se nalazi na stalnom panou. Naš eko-kodeks je latinska izreka "Natura in minimis maxima." – "Priroda je u najmanjim stvarima najveličanstvenija."

Osim navedenih koraka svaka Ekoškola je redovito uključena u Linking sistem. Na taj način ostvaruje suradnju s ostalim Ekoškolama diljem svijeta. Isto

tako svake godine sudjeluje na Ekološkom kvizu Lijepa naša. Ove godine na županijskom kvizu sudjelovale su učnice Marija Braenović, Ina Baletić, Karmen Korać i Ivana Popović.

Kada škola jednom stekne status međunarodne Ekoškole, njezina obveza odvijanja programa prema navedenim koracima ne prestaje, već se razvija s ciljem da postane način življenja škole. Svake dvije godine škole obnavljaju svoj status međunarodne Ekoškole. Tako smo i mi ove godine prvi put obnovili svoj status. Do kraja školske godine imamo obvezu upriличiti Svečanost podizanja Zelene zastave te na kraju godine poslati detaljnu dokumentaciju o provedbi programa Ekoškole kako bismo i dalje ostali u obitelji Ekoškola.

I.R.

dr. Brzić, logo naše Ekoškole

PROJEKTNI DAN

MEDICINSKE ŠKOLE DUBROVNIK

Projektan dan održava se u okviru Eko škole jednom godišnje. Toga se dana umjesto uobičajene i redovne nastave održavaju različite radionice koje povezuje zajednička tema. Radionice u kojima glavnu ulogu imaju učenici osmišljavaju nastavnici. Svaki učenik ima priliku odabrati dvije radionice na kojima aktivno sudjeluje, a na kraju se za svaku napravi plakat s ciljevima i ostvarenjima. Prvi projektan dan naše škole održan je 17. ožujka 2007. godine na temu VODA. Teme sljedećih dvaju projektan dana bile su OTPAD te ENERGIJA.

2007.
VODA

2008.
OTPAD

2009.
ENERGIJA

E- MEDICA

E-medica je projekt umrežavanja zdravstvenih škola Republike Hrvatske. Temelji se na izradi zajedničkog edukativnog portala, web stranica, zdravstvenih škola u Hrvatskoj, a izrađuju ga sami učenici i nastavnici.

Na taj se način putem suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija nastoji unaprijediti i poboljšati kvaliteta strukovne edukacije primjenom kreativnih i inovativnih metoda učenja.

Na portalu E-medice objavljuju se vijesti iz svih hrvatskih zdravstvenih škola, razmjenjuju edukacijski sadržaji i ideje, razvijaju zajednički projekti te se stvaraju osnove izrade *e-learning* sadržaja.

Medicinska škola-Dubrovnik od samog je početka uključena u ovaj projekt. Voditelj školskih projekata je gđa Marija Čupić, bacc.ses. nastavnik zdravstvene njege i hitnih medicinskih postupaka, a koordinator profesorica Ivana Rešetar.

Učenici naše škole, uključeni u Projekt, redovito sudjeluju na danima E-medice koji se tradicionalno održavaju na Bjelolasici, obično u travnju. Zbog probne Državne mature taj je susret odgođen za jesen, no naši učenici već marljivo rade na projektima koje će tamo prikazati.

Treba istaknuti da su naši učenici sudjelovali na prvom hrvatskom velikom videokonferencijskom prijenosu dviju ginekoloških operacija koje je sa svojim timom predvodio dr. Branko Dukić s Ginekološkog odjela opće bolnice Zadar, održanom 3. veljače 2009. u okviru projekta E-medice. Sudjelovalo je deset zdravstvenih škola iz Hrvatske, dvije iz Slovenije te Medicinski fakultet iz Mostara.

M.S.

MENTALNE MAPE

Mnogim učenicima, ako ne i većini njih, učenje je nerijetko mučenje. Kako zapamtiti što više podataka, koji su ponekad dosadni i suhoparni? Često se dodade da i nakon nekoliko dana učenja nikako ne uspijevamo zapamtiti brdo podataka! U rješavanju naših problemima mogu nam pomoći i mentalne mape.

ŠTO JE MENTALNA MAPA?

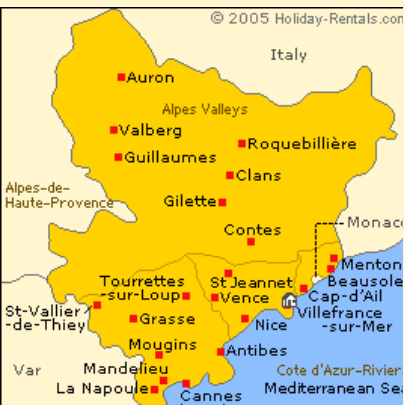
Mentalna mapa je šaren, vizualan način stvaranja bilježaka s kojim mogu raditi pojedinci ili timovi. U njezinom centru se nalazi središnja ideja ili slika. Ona se zatim proširuje pomoću glavnih grana koje predstavljaju glavne ideje, spojene sa središnjom idejom. Od svake glavne grane šire se podgrane koje te ideje razrađuju u dubinu.

KAKO MENTALNE MAPE DJELUJU?

Mentalne mape sadrže slova i brojeve, boje i slike, što znači da aktiviraju lijevu i desnu polutku mozga. Iz tog razloga možete povećati vašu sposobnost sinergetskog mišljenja kada upotrebljavate mentalne mape. Svaka strana mozga simultano podržava i jača drugu na način koji omogućava beskonačan kreativni potencijal.

DESETI SUSRET MLADIH MEDITERANA

Dругu godinu zaredom francuski grad Villefranche bio je domaćin Susreta mladih Mediterana, održanog od 30. ožujka do 4. travnja 2009. Ovo-godišnja tema bila je „Okoliš, kultura i mir Mediterana“.

Hrvatska delegacija na ovim susretima sudjeluje treći put, a ove je godine upravo Medicinska škola-Dubrovnik imala čast predstavljati Lijepu našu. Škola je sudjelovala s dvama projektima: s projektom „Povijest medicine starog Dubrovnika“, učenica Anamarije Penović i Ivane Popović, pod mentor-

stvom prof. Marije Šiše“ te projektom „SEMEP u Hrvatskoj“ ravnateljice Škole, mr. Marine Rude-njak –Lukenda.

Na susretu su sudjelovale i delegacije iz Francu-ske, Alžira, Španjolske, Italije, Albanije, Izraela, Libanona, Sirije, Tunisa, Cipra, Turske i Grčke.

Prvog je dana u večernjim satima upriličen *party* dobrodošlice u Oceanografskom mu-zeju u Monacu. Ostalih dana održavale su se različite radionice, prezentacije i izleti, a Susret je završen predavanjem „Grčka i nje-no blago“.

M.S.

NATJECANJE MLADEŽI HRVATSKOGA CRVENOG KRIŽA

natjecateljska ekipa:

Hana Ademović
Nikolina Arkulin
Jasmina Bijelić
Mira kaleb
Hamide Sufaj

mentor:

Marija Čupić, bacc.ses.
nastavnik zdravstvene njege i hitnih medicinskih postupaka

GRADSKO NATJECANJE:

4. ožujka 2009., Dubrovnik;
1. MJESTO

MEĐUŽUPANIJSKO NATJECANJE

(Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija) :
4. travnja 2009., Solin;
1. MJESTO

DRŽAVNO NATJECANJE:

9. svibnja 2009., Umag;
9. MJESTO

VJERONAUČNA OLIMPIJADA ZA SREDNJE ŠKOLE

natjecateljska ekipa:

Ina Baletić
Pavo Kipre
Tomislav Šimunović
Andrijana Vekić

mentor:

Romana Đuka-Aleman, i
vjeroučiteljica

BISKUPIJSKO NATJECANJE: 2.

ožujka 2009., Dubrovnik;
1. MJESTO

DRŽAVNO NATJECANJE: 11.

svibnja-13. svibnja 2009., Split;
7. MJESTO

Tema i građa natjecanja iz vjeronauka za učenike osnovnih i srednjih škola bila je „Franjo Asiški u izgradnji Crkve“, a povodom 800. obljetnice odobrenja prvotnoga franjevačkog Pravila.

LUKIJERNICA

Kada se čovjek upoznao s vatrom i njezinim svojstvima, poslužila mu je ne samo za preživljavanje od hladnoće, pripremu hrane i obranu od divljih zvijeri već i pobjedu nad do tada nesavladivom tamom. Vatra u ognjištu širila je oko sebe, uz toplinu, i toliko žudeno svjetlo. Zarana se pokazala potreba da se vatra radi rasvjete prenosi da bi se time osvijetlili udaljeniji dijelovi nastambe i da se rasvjetom služi kod noćnih radova i putovanja. U početku je kao nosilac vatre služila zapaljena grana. Razvojem tehnologije proizvedena je najprije glinena, a kasnije i metalna svjetiljka, koja je omogućila lakšu manipulaciju i duže održavanje svjetla.

Za svjetiljke se u antici najčešće koristio grčki naziv *lychnus* i latinski *lucernae*.

Iako mogu biti različita oblika, svjetiljke se u pravilu sastoje od tijela i rezervoara u koji se ulijeva gorivo. Svjetiljke su radile na jednostavnom principu: gorivo se ulijevalo u rezervoar, a kroz otvor na nosu se umećao stijenj i potom palio.

Prema antičkim pisanim izvorima kao gorivo diljem Mediterana najčešće je korišteno maslinovo ulje. Uz to je u Mezopotamiji korišteno sezamovo ulje, u Egiptu laneno, a na Siciliji i u Babilonu upotrebljavala su se mineralna goriva (tekući bitumen). Stijenj je bio načinjen od biljnih i životinjskih vlakana: papirusa, konoplje, lana, vune. Ulju se obično dodavala sol, koja je služila za zgušnjavanje ulja, dobivanje svjetlosti žuće boje i ugodnijeg mirisa te je sprječavala pregrijavanje.

U vrijeme poznatoga grčkog povjesničara Herodota glinene svjetiljke bile su uobičajena pojava. Prema arheološkim spoznajama prve glinene svjetiljke upotrebljavane na širem prostoru Mediterana izrađivali su Feničani.

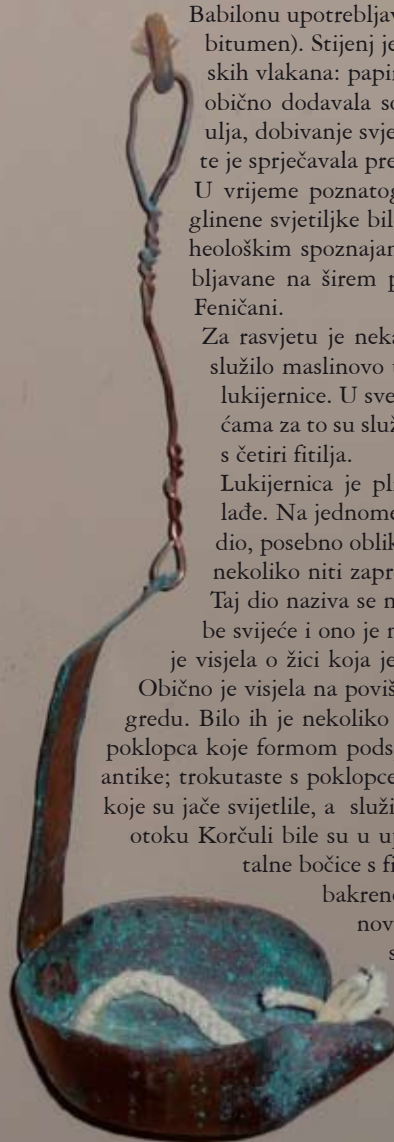
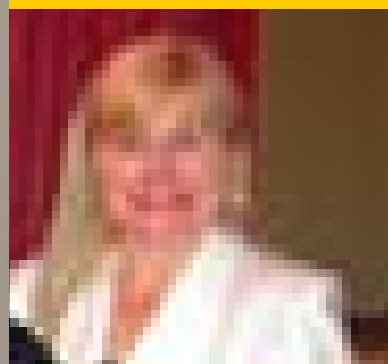
Za rasvjetu je nekada i našim krajevima isključivo služilo maslinovo ulje. Ono se ulijevalo u uljanice – lukijernice. U svečanijim prilikama i imućnijim kućama za to su služili lukjernari – mjedeni svijećnjaci s četiri fitilja.

Lukijernica je plitka posudica od bakra u obliku lađe. Na jednome kraju bila je posve sužena, na taj dio, posebno oblikovano ležište stavljao se stijenj od nekoliko niti zapredenog debljeg pamučnog konca. Taj dio naziva se nosac. Stijenj je upijao ulje iz utrobe svijeće i ono je na kraju nosca gorjelo. Lukijernica je visjela o žici koja je bila pričvršćena na dugu ručicu.

Obično je visjela na povišenom mjestu obješena o verige ili gredu. Bilo ih je nekoliko vrsta u dubrovačkom kraju: bez poklopca koje formom podsjećaju na keramičke lukijernice iz antike; trokutaste s poklopcem i lukjernice s dva nosca i fitilja koje su jače svijetlile, a služile su za rasvjetu u mlinicama. Na otoku Korčuli bile su u upotrebi i lukijernice u obliku metalne bočice s fitiljem na vrhu. Izrađivale su se od bakrenog lima. Svjetlost koju daje maslinovo ulje značajno je jača od svjetlosti svijeća, a lukijernica i danas predstavlja svjetlo luči za baštinu.

Branka Hajdić

Branka Hajdić, prof.; kustos u Etnografskom muzeju Rupe

„Idite svojim vlastitim putem, a ne stazama drugih.“
(egipatska mudrost)

MOJ POGLED NA SVIJET

Poprilično sam razmišljala o ovoj temi prije nego sam se usudila zapisati koju riječ.

Psihologija nije jednostavna. Naprotiv! Prodirjeti u ljudski um i otkriti njegove tajne je težak i iscrpan posao. I naposljetku nemate pojma što ste uopće pokušavali otkriti ili razumjeti. Zbog toga je i volim...

Što napisati o današnjem društvu? I ne razlikuje se od društva iz 15. stoljeća. Osim što mi imamo televizor i sva ostala tehnološka pomagala bez kojih bi nam život bio nemoguć i poprilično dosadan. Stvari bez kojih ne možemo... Ili nećemo.

Najjednostavnije je sjesti na kauč i gledati neke „celebrity“ osobe koje zarađuju novac na vrlo jednostavan način, a „obični“ ljudi rade po 12 sati dnevno kako bi prehranili obitelj. Toliko je napuštenih dječjih osmijeha koji stanuju u domovima u kojima se zidovi raspadaju, toliko je udruga koje pokušavaju pomoći onima kojima je pomoć najpotrebnija, toliko je onih kojima je krov nad glavom zvjezdano nebo ili kišni, sivi oblak... Ali njima se ne mogu omogućiti osnovni životni uvjeti. Za to se u ovoj državi nema. A toliko je sponzora koji ulažu u izgradnju kuće s kamerama i dijeljenje milijuna...

Koliko je samo uzaludnih ratova bilo u povijesti... Ljudi su tako jednostavno gubili živote, zbog nečijih ideala i snova. A što su tek u srednjem vijeku ženama radili... Proglašavali su ih vješticama zbog apsurdnih činjenica; podnosile bi razne torture, od gladovanja do „španjolske čizme“ koja je lomila sve kosti noge, zabadali su im igle u tijelo. Naposljetku bi bile spaljene. U cijelom mračnom razdoblju spaljeno je 9 milijuna osoba, više od 80% bile su žene.

Krajem 18. stoljeća su progoni prestali, ali ratovi su se uvijek vodili. I još uvijek vode... Kako se osjećaju majke kojima su sinove poslali u boj za i zbog nekoga tko im ni ime ne zna, zbog ne-

koga tko želi osvojiti što više područja, što više zemalja jer smatra da je svijet njegov, a ni potpisati se ne zna...

90-60-90, zar je to životopis mlade osobe koja želi dobiti novi posao? Zar je jedina kvaliteta koja se cijeni izgled? Može li odjeća pokazati kakav je tko? Ne može!

Mnogi upravo na temelju boje vaše majice i hlača lako prosude kakvi ste zapravo. Hipijevci, to su narkomani. Pankeri, nasilnici! Gotičari... E njih se treba čuvati, oni su u savezu s mračnim silama i tko zna što sve znaju... Osobe koje izgledaju kao da su došle s modne revije su mamine i tetine mezimice i mezimci ograničenih sposobnosti jer se u životu ni za što brinu. Zar sve ovo ne zvuči pomalo smiješno?!

Odjeća me ne čini ni boljom ni lošijom osobom, takva sam kakva sam. I neću se mijenjati zbog onih u čiji okvir slike savršenstva ne spadam. Jer imam svoje okvire, znam tko sam i što želim od života. I ne osuđujem druge ma što napravili. Nisam zato dobila priliku za život. I čovjeku nije dano suditi... A on to neprestano čini. I griješi...

Zapravo nitko ne zna o čemu se radi, zašto smo svi mi takvi kakvi jesmo. Svakoga od nas život muči na različit način. Jer svatko je od nas poseban, neponovljiv.

Lakše je osobu zaboraviti nego upoznati. Ljudi nemaju strpljenja pa je jednostavnije odbaciti. Kao što to čine mnogi...

Pomažite jedni drugima, obitelj i prijatelji su najveće blago na ovom svijetu koje možete dobiti. Ne osuđujte one koji se razlikuju, koji su drukčiji jer se može dogoditi i vama da postanete upravo onakva osoba kakva nikada u životu niste poželjeli biti.

Promijenite ovu očajnu sliku svijeta i uvjerite me da ono dobro u ljudima još uvijek postoji!

Ivana Mebmedović

MJESEC KNJIGE

30. listopada 2008. učenici 1.a, 1.b i 2.a razreda naše škole posjetili su Znanstvenu i Gradsku knjižnicu povodom Mjeseca knjige i petstote obljetnice rođenja Marina Držića.

Krenuli smo s Brsalja na Pila-ma, podsjetivši se Gundulića i njegove „Dubravke“ ispred Rendićeve fontane, zatim Stradunom do Ulice Cvijete Zuzorić u kojoj se nalazi Znanstvena knjižnica. U njoj je postavljena izložba *Djela autora iz 16. stoljeća*. Mogli smo vidjeti stare rukopise dubrovačkih autora te tiskana djela dubrovačkih i europskih autora kao što su Damjan Beneša, Horacije Mažibradić, Jakov Bunić, Sabo Bobaljević, Torquato Tasso, Ludovico Ariosto, Niccolo Machiavelli. Izložba također sadrži i djela hrvatskih autora izvan Dubrovnika, kao što je Marko Marulić.

Zanimljivo je bilo i u Narodnoj knjižnici. Razgledavali smo prvi kat u pratnji knjižničara, gospodina Nikše Matica. Dao nam je korisne informacije: o upisnini (cijena članarine iznosi 80,00 kuna dok stanovnici Starog grada imaju pravo na besplatnu članarinu), o knjižničnom fondu, roku posudbe knjiga (sedam dana za lektire, a četrnaest za ostale knjige), o posuđivanju CD-eova (rok tri dana), o mogućnosti korištenja računala za sve članove Knjižnice.

izvori iz kojih su podaci preuzeti za razliku od popularne Wikipedije u kojoj se često nalaze netočni biografski i faktografski podaci.

Za razliku od web-a na kojemu se nalazi gomila neorganiziranih podataka, u knjižnici možemo naći organizirane i točne podatke. Naravno da je računalo potrebno i korisno pomagalo u životu modernog čovjeka, ali ne zaboravimo na knjige jer su one ipak najbolji izvor podataka!

Antea Boras i Antonela Kežić

Zatim smo prešli na drugi kat u Saloću od zrcala. Saloča, salon, od zrcala je dobio ime zbog starih zrcala koja krase zidove dvorane. Gospodin Matić pokazao nam je referentnu zbirku koja se nalazi u zatvorenim ostakljenim ormarima. U tu zbirku spadaju enciklopedije, rječnici, leksikoni, iznimno skupe knjige te zavičajna zbirka. Zavičajna zbirka obuhvaća sve knjige koje su objavljene i vezane uz naš zavičaj. Svaka knjižnica dužna je imati takvu svoju zbirku.

Najveća i najmanja knjiga u Knjižnici

Članovi posjećuju knjižnicu zbog posudbe, ali i zbog učenja, pisanja referata, čitanja tiska, rada na računalu... Gospodin Matić nas je upoznao i s korisnim i zanimljivim programom *Upoznajte knjižničara*. U njega je uključeno tridesetak ljudi različitih zanimanja iz cijele Hrvatske koji će nam u roku od 48 sati odgovoriti na bilo koje postavljeno pitanje putem mail-a. Prednosti dobijanja informacija na ovaj način su točnost podataka, uvijek se navode i

Stvar kojom obilježavamo željeno mjesto u knjizi Englezi nazivaju *bookmark*,

a Hrvati:
graničnik
straničnik
štionik
pokazivač
knjižnik
dočitnica.

U Dubrovniku se još uvijek može čuti *senj* i *senjalibri*. Lijepi naš hrvatski jezik!

Ne guglajte

Pitajte knjižničare

projekt online referentnih usluga narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj

Potražite nas na adresi: <http://public.carnet.hr/pitajte-knjznicare/>
Postavite pitanje, pročitate *Pravila*, pregledajte *Bazu linkova* (odabranih izvora na internetu)

RAZGOVOR S DUM MARINOM

- Dobar dan, gosparu Marine! Kako se osjećate s obzirom na ovakve vremenske (ne)uvjete?

Dum Marin: O, dobar dan... Ilvana, zar ne? Zanimljivo ime... Bilo je i bolje, no što se može...

- Za početak, recite mi nešto o sebi.

Dum Marin: Rodio sam se davne 1508. godine u dubrovačkoj pučanskoj, trgovačkoj i pjesničkoj obitelji. Sinovac sam Džora Držića. U Dubrovniku sam završio Osnovnu i Humanističku školu. Ilija Crijević, latinist i poklonik Plauta, bio je moj učitelj.

- Imenovani ste i rektorom Crkve Svih Svetih.

Dum Marin: Kad je to bilo... 1526., koliko se sjećam, a 1538. Senat me izabrao za orguljaša stolne Crkve sv. Marije. Dali su mi i 30 dukata za pomoć pri studiranju u Italiji.

- Bili su darežljivi...

Dum Marin: Svakako! Izabran sam za višeg rektora sveučilišta, a samo godinu poslije, 1542., glumio sam ljubavnika u komediji u jednoj privatnoj kući pred nekoliko desetaka građana, a tada, za vrijeme španjolske okupacije, su zabranjeni javni skupovi. I eto... Ostali su oštro kažnjeni, a ja sam se izvukao – dobio sam samo opomenu zbog visokog položaja. Ah, ta mladost...

- Tko bi rekao da je jedan orguljaš i izvanredan pisac radio nestašluke... U Grad se vraćate 1545.?

Dum Marin: Da, pozvan sam u pratnju grofa Christopa Rogendorfa koji se spremao stupiti u službu sultana Sulejmana zbog nesuglasica s Bečom. Međutim, spor je izglađen te se grof i ja vraćamo u Beč. 1547. godine sam dubrovačkim vlastima predao izvješće o svom boravku u Carigradu, da znaju gdje sam bio. Od tada pa do 1562. boravio sam u Dubrovniku.

- Što ste u tom razdoblju napisali?

Dum Marin: Puno toga! Preveo sam Euripidovu „Hekubu“, napisao sam neke komedije: „Dundo Maroje“, „Skup“, „Mande“, „Arkulin“, „Pjerin“, „Đuro Krpeta“... Zatim neke farse poput „Novele od Stanca“, „Venere i Adona“, pa neke pastirske igre kao „Tirena“, „Grižula“. Bio sam i pisar u solani, svećenik...

- U prologu vaše komedije „Dundo Maroje“ otkrivajte nam vaše poimanje ljudske naravi i čovjekove sudbine...

Dum Marin: Ljudsku narav i čovjekovu sudbinu možemo tumačiti u duhu humanističkog i renesansnog svjetonazora iz kojeg se oblikuje ideja čovjeka koji je podvojen između božanske naravi, koja je poistovjećena sa znanjem, i zvjerske naravi, poistovjećene s neznanjem.

- Zanimljivo! Čula sam da ste pisali nekakva pisma...

Dum Marin: Da, da... Urotnička pisma! Poslao sam ih toskanskom vojvodi Cosimu de Mediciju jer želim srušiti vladavinu dubrovačkog plemstva i uspostaviti novu vlast u kojoj bi sudjelovali i pučani. Imamo lude upravljače koji misle da su mudri, a nesposobni su, ne vrijede ništa, nemoćni su, a njihova oholost više se ne može podnositi. Još mi nije odgovorio...

- Nadam se da hoće... Hvala Vam na razgovoru koji mi je omogućio posjet ovom prekrasnom gradu Veneciji. No, Dubrovnik je za mene ipak najljepši grad na svijetu.

Dum Marin: Da, svakako! Dubrovnik je ipak Dubrovnik. Kako li će samo izgledati za nekoliko stoljeća...

Ilvana Mebmedović

Dubrovački slikar Ivo Grbić povodom 500. obljetnice Držićevog rođenja naslikao je niz slika inspiriran djelom tog velikog renesansnog književnika

FESTA SVETOG VLAHA

Sv. Vlaho (Blaž) zaštitnik je grada Dubrovnika i jedan od mučenika prvih stoljeća crkvene prošlosti. Vlahu su 317. odrubili glavu koja je dospjela u Dubrovnik kao dragocjena relikvija. Već 1000 godina sv. Vlaho štiti Dubrovčane, njihove zidine i grad.

Od tog vremena pa do danas Dubrovčani svake godine 3. veljače slave svoga zaštitinika.

Biskup u procesiji nosi relikviju svečeve glave i tih dana u crkvama svećenici dijele blagoslov grla. S dvije svijeće pristupaju vjerniku i mole: «Po zagovoru sv. Vlaho, biskupa i mučenika oslobodio te Bog bolesti grla i od svakoga zla!». Taj blagoslov temelji se na prastarj predaji po kojoj je sv. Vlaho svojim blagoslovom spasio dječaka kome je zapela riblja kost u grlu.

Sama proslava počinje dan prije kada dubrovački biskup ispred svečeve crkve otvori Festu pušanjem bijelih golubica iz košare te pročita tradicionalni tekst kojim počinje otvorenje i koji završava usklikom: «Živio sv. Vlaho!». Uz biskupa tom danu nazoče brojni svećenici, redovnici, redovnice i vjernici Biskupije.

Taj dan u Dubrovnik dolazi i predsjednik Republike Hrvatske, veleposlanici drugih zemalja, kao i delegacije prijateljskih gradova iz domovine i inozemstva, predstavnici državne, županijske i gradske vlasti, javnog i kulturnog života

Grada na čelu s gradonačelnikom. Uz pjevanje Himne sv. Vlahu festanjuli podižu barjak sv. Vlaho na Orlandov stup i festa službeno počinje...

3. veljače, na sam dan proslave, mnoštvo vjernika pristiže iz svih dijelova Dubrovačke biskupije, kao i iz drugih hrvatskih biskupija, ali i iz inozemstva. Središnjem euharistijskom slavlju također nazoče pripadnici vojske i policije.

Nakon svete mise slijedi procesija ulicama Grada gdje posebno uočavamo raznobojne i raznolike nošnje koje oblače stari i mladi te prate barjake svojih župa da u jutarnjim satima pozdrave Grad, svečevu crkvu te sudjeluju u procesiji.

Poslijepodne barjaktari izvijaju pred biskupima svoje barjake ispred Katedrale, a svečanom ozračju doprinosi i Gradska glazba Dubrovnik i drugi orkestri te dubrovački trombunjeri i njihovi gosti.

Izvijanje barjaka ispred Katedrale i pozdrav biskupa

Festa se zatvara 5. veljače spuštanjem zastave s Orlandovog stupa uz zvuke Himne sv. Vlahu.

Tada se zahvaljuje svima onima koji su pomogli da Festa prođe u najboljem redu, a dubrovački trombunjeri pucnjima u luci razglase da je Festa zatvorena.

Dubrovački trombunjeri

Nikolina Žmirak

Procesija u kojoj nose relikvije svetaca (ispod baldahina nosi se Isusova pelenica)

UGASI LOŠ PROGRAM, UPALI SVOJ STAV

Svi mi gledamo televiziju. Netko više, netko manje. Ni ne pitamo se zašto toliko vremena provodimo pred televizijom, to je već postala rutina u našim životima. No, ako malo razmislimo, uvidjet ćemo da je rijetko što doista vrijedno gledanja.

Uzmimo za primjer politiku. Čini mi se da u bilo koje doba dana ili noći na nekom programu možemo naći nešto vezano uz politiku. Mene takvi sadržaji ne zanimaju, a onima koji su za politiku zainteresirani poručujem: svaka čast na živcima! Pokušala sam jednom pogledati Sabor, nemam želje pokušati ponovno. Ali dosta o politici!

Sjećate se onih dobrih starih crtića? Toma i Jerryja, Silvestera, Pčelice Maje, Popaja i slične ekipe? Njih više nema. Sada djeca gledaju neke bezvezne crtiće koje pokatkad i odrasle osobe mogu teško shvatiti. Neki superljudi lete i bore se sa silama zla izgovarajući komplicirane rečenice. Mislim da je to za djecu previše.

Razgovarali smo jednom na satu hrvatskoga o televizijskim sadržajima koje mi pratimo. Bilo je to tijekom akcije hrvatskih psihologa *Ugasi loš program, upali svoj stav* kojom se ljude htjelo osvjestiti o štetnom utjecaju različitih reality showova, vijesti iz crne kronike i sl. na mentalno zdravlje čovjeka. Nisam znala odgovor na pitanje profesorice zašto gledam jednu emisiju u kojoj ljudi zbog novaca otkrivaju svoju intimu. Iskreno, ta je emisija katastrofa... Pa kakvi to ljudi mogu i spremni su zbog novaca dijeliti svoje najintimnije tajne i probleme s cijelom Hrvatskom? A na kraju najčešće novac ni ne dobiju! Neki od razloga gledanja loših sadržaja na televiziji su da tako zaboravljamo na naše probleme i slušamo o tuđima; tješimo se kako ima onih kojima je gore nego nama. Nadalje, stvara se i ovisnost; naviknuli smo se na nasilje, krv, stanje šokiranosti viđenim i trebamo još nasilja, krvi i šoka. A onda nakon desetak minuta loše emisije dođu još lošije reklame. Pojavi se neki dječak i kaže: „Idem kakati u Karlov wc!“ Nemam komentara. Tako te reklame traju čitavu vječnost, a kad im napokon dođe kraj, teta voditeljica odjavi emisiju do sljedećeg utorka. Na što sam ja potrošila vrijeme?!

Doista treba ugaziti loš program i upaliti svoj stav. Provodite manje vremena uz TV, a više vremena uz prijatelje i one koji su vam nešto više od toga. Ako baš morate gledati televiziju, gledajte nešto pametno...

Ivana Jupek

UDRUGA „ZDENAC“

Na početku školske godine gledali smo DVD sa Svjetskog susreta mladih s Papom u Sydneyju koji iznosi činjenicu kako je nacionalni problem cijele Australije taj što mladi ne žele u školu jer im je škola dosadna.

S druge strane preko 600 milijuna djece na svijetu već od pete godine teško rade da bi preživjeli, a za školovanje nemaju sredstava. Gledajući taj DVD zgrozili smo se vidjevši koliko teško žive djeca iz Ekvadora. Mi imamo sve, a oni nemaju ništa. Iz dana u dan tražimo sve više i nikako se ne možemo zasititi, nikad nam nije dosta. Umjesto da trošimo novac na nepotrebne stvari, bilo bi lijepo dati ga onima kojima je novac stvarno potreban jer se žele školovati. Za njih su to veliki, a za nas mali troškovi.

Ženski učenički dom Svete Marije Krucifikse se učlanio u Udrugu „Zdenac“ i svake godine školuje po jedno dijete. Prošle godine smo imali kumče Venanta koji je iz plemena Pigmejaca i nije se mogao prije školovati jer mu je svaka škola bila daleko. A ove godine smo za kumče uzeli Humberta Javieru kojega su roditelji napustili pa je ostao s bakom koja nema novaca za njegovo školovanje. On ima šesnaest godina, no tek pohađa 2. razred osnovne škole. Želja mu je maturirati. Jedna godina njegovog školovanja iznosi 1000 kuna, u što je uključen smještaj, hrana, školska uniforma i knjige.

Kako bismo prikupili potrebnih 1000 kuna, tijekom godine skupljamo plastične boce. Isto tako imamo i kasicu koja stoji izložena na vidnom mjestu u Domu te nas podsjeća na naš plemeniti cilj i djecu kojoj pomažemo.

Mira Kaleb

„Svaki put kad se nasmiješ, dodaješ svome životu još jedan dan.“

(C. Malaparte)

MUDRE IZREKE

Odlučili smo u naš prvi časopis ubaciti neke, za život korisne, mudre izreke koje bi vam mogle poslužiti u budućem životu. Nadamo se da će vam se svidjeti!

- Tko nas naljuti, pokorio nas je!
- Mudar čovjek sam donosi odluke; budala prihvaća javno mnijenje.
- Kad ih jednom izgovorite, ni najbrži automobil više ne može dostići vaše riječi.
- Riječima " ja to mogu " nitko nije postigao ništa; " pokušat ću " stvara čuda.
- Bez tvog pristanka nitko u tebi ne može izazvati osjećaj manje vrijednosti.
- Svatko ima jednake mogućnosti da bude onoliko velik koliko to želi.
- Čovjek uvijek pronade ono što traži, dobro ili zlo, probleme ili rješenja.
- Nasljeđujemo rodake i tjelesne odlike i njih ne možemo izbjeći; no možemo birati odjeću i prijatelje, pa stoga dobro pripazimo da nam i jedno i drugo dobro pristaje.
- Lijepe riječi vrijede puno, a stoje malo.

„MUDRE“ IZREKE ... IZ ŠKOLSKIH KLUPA

- profesor: Kojeg je oblika soba?
učenica: Trokuta.
- učenik: Bol traje nekoliko minuta do najduže nekoliko minuta.
- učenica: Obitelj je skupina povezana sa zdravstvom.
- profesorica učenicima: Od čega su građene bjelančevine?
učenica: Od gena.
profesorica: Ma je li da geni nisu bjelančevine.
- profesorica: Što je voda temeljnica?
učenik: To je temelj za postavljenje kuće.
- učenica: Vitamin ke... (K...)
- profesorica: Što je to na našoj glavi u muškom rodu?
prva učenica: Ovaj kapak.
druga učenica: Zar i to ima?
- profesor: Što se na karti označava žutom bojom?
učenik: Sunce.
- profesor: Što je epicentar?
učenik: To vam je neka emisija na TV-u.
- profesor: Zbog čega su opasne uši?
učenik: Zbog toga što prenose sidu.
- profesor: Što je HIV?
učenik: To vam je sida u manjoj količini.
- učenik: A u tom zecu leži grm...
- profesor: Kakvog Davida opisuje Michelangelo?
učenik: Kao nabildanog.
- učenik: Na južnoj strani je sjever.
- učenica: Ništa ne znam i sretna sam.
- profesor: Što je sfinaga?
učenik: To je čovjek s ljudskom glavom.
- profesor: Je li itko vidio mrtvaca?
učenica: Je li živog?
- učenica: Više mi je ove kose na vrh glave...
- učenica: Količnik je ono po čemu auta voze.
- učenica: Sretan rođendan, profesore!
profesor: Hvala, također.
- učenik: Povraćanje na tašte...
- profesor: Tenk u renesansi...
- učenica: Mnogokut s jednom stranicom
- profesor: Nabrojite koje su dubrovačke ulice dobile ime po obrtu.
učenik: Uska.
- učenica: Auto na dva kotača...
- profesorica: U kojim je jedinicama paskal?
- profesorica: Ministar financija je Davor Šuker.
- učenica: Franc Kafka je Poljac iz Beča...
- učenica: Hemofilija je kraljevska bolest koju je prouzročila kraljica Viktorija.
- profesorica: Ugodno ste me šokirali.

REPORTAŽA S EKSKURZIJE

Večer prije puta svi smo bili nervozni. Neki su išli na kavu razbistriti glavu, telefoni su zvonili, razgovaralo se o posljednjim pripremama pred put. Duga, besana noć provedena u iščekivanju jutra. Kad je svanulo, još teži zadatak – kako provesti vrijeme do odlaska? Trebalo je čekati večernji let.

Konačno se dogodio i to. Susret u zračnoj luci Čilipi, hrpa nasmiješenih lica, djetinjastih, a nervoza u zraku kao pred polaganje mature. Za mnoge je ovo bio prvi let avionom. Tako je održano i nezavisno međusobno fotografiranje na popriličnom broju lokacija unutar zračne luke, piste i samog aviona. A ono kratko vrijeme uzlijetanja aviona, kada ti se tijelo prilijepi uz sjedalo, a imaš osjećaj da ti unutarnji organi plešu narodno kolo, u većini je glava zapravo djelovalo kao okidač za uzbuđenje i zabavu. Kroz tihi žamor čulo bi se uzvikivanje: „Što se ovo čuje?!“, ili: „Ovo ne bi trebalo biti ovako, nešto nije u redu!“, popraćeno snažnim smijehom srednjoškolskog dijela putnika - letača. Počelo je, počelo!

Sletjeli smo u Zagreb u večernjim satima. U kuloarima se pričalo o mogućim suputnicima na ekskurziji. Trebalo je ispuniti kvotu od 36 putnika da bi se postigla niža cijena putovanja. Kako je iz naše škole išlo samo trideset putnika, agencija „F-tours“, kojoj smo povjerali organiziranje našeg putovanja, dogovorila je spajanje s jednom od škola iz Splita. I dok smo svi očekivali skupinu učenika iz Pomorske škole u Splitu, dogodilo se nešto sasvim suprotno. Umjesto borbe s hrpom pomoraca za zadnja sjedišta autobusa, ugledali smo razrednika 4.a razreda, prof. Mladena Kristića, i razrednika 4.b razreda, prof. Bojana Lalovića, kako razgovaraju s

malom grupicom od sedam cura i jednog momka. Bili su to polaznici Srednje upravne škole Split i naši kolege u narednih nekoliko dana. Nitko tada nije razmišljao kako će se ova priča na kraju rasplesti u jednom sjajnom prijateljskom duhu. Nakon početnog mira u prvih desetak minuta vožnje autobusom krenuli smo s raznolikim repertoarom pjesama, i to uvodnih pjesama iz crtanih filmova poput Zvonka, Spužve Boba, pa do antologijskog Graškograda. Dok smo otpjevali Leteće medvjedice, ušli smo i izišli iz Slovenije. Nastavili smo put i stigli napokon i u Prag, Hotel Step, naše boravište sljedeća četiri dana.

Jutra su bila rezervirana za razgledavanje Praga uz našu stručnu voditeljicu, po naški zvanu – vodička. Vodička se potrudila pokazati nam sve što bi nas moglo zanimati, pa i više od toga, pronalazeći zanimljive sadržaje koje nam taj starostudentski grad nudi. Očekivano neispavane, vodička nas nije previše gnjavila statistikama, suhoparnim informacijama izvađenima iz telefonskih imenika. Svoj je posao obavljala više nego korektno, umjesto diktatorskog ponašanja izabrala je ono opušteno, poistovjećujući se s našim godinama i ponašanjem. A voditi skoro četrdeset srednjoškolaca i učiti ih ičemu na ovakvom putovanju pred sam kraj ljeta, koje će se malo kome ponoviti na ovaj način, može biti jako naporno. Ipak, nema nijednog od nas kome mjesta poput Vaclavskih namesti, Karlove ulice, glavnog trga s apostolskim satom, Višehrada itd., neće zazvoniti u ušima i probuditi sjećanja. Karlov most je prepun je zabavljača, na svakih stotinjak metara naći ćete ulične svirače, slikare koji u desetak minuta čine fantastične karikature vašeg profila i malene štandove sa suvenirima.

Večera na rijeci Vltavi poseban je doživljaj. U ponudi je švedski stol, a

izbor hrane je, blago rečeno, raznolik. Slika u mojoj glavi je stol za kojim je sjedalo nas šest, sedam. A ispred nas je bilo barem petnaestak tanjura punih hrane, od suhih narezaka, tri vrste mesa, isto toliko krumpira, vrsti salata kojih se ne bi posramio niti naš premijer u saborskoj kuhinji. Nakon večere uslijedila je domaća rakija, Beherovka, uz koju je potekla i pokoja hrvatska pjesma na palubi broda koji je kružio Vltavom. Učenici, ali i razrednici, nisu se libili obilježiti trenutak prolaska ispod Mosta zaljubljenih poljupcem.

Križikove fontane poseban su događaj. Sat vremena traje predstava, a ona je zaista sjajna. U ritmu glazbe izmjenjuje se ples različitih vodoskoka svih boja i oblika, čas ulijevo, čas udesno, stvarajući dojam da njima upravlja kakav vrstan dirigent, bogomdanog talenta, a učen u najboljim praškim glazbenim školama. Vrhunac se postizao u trenutku kada bi sve fontane ispalile mlaz vode u u zrak i voda bi postala platno na koje bi se projicirali filmovi s tematikom Češke i češke kulture.

Za nas muške članove ekskurzije doživljaj je bio poći u pivnicu gdje je osnovan HNK Hajduk, nogometni klub iz Splita. Ipak, dojam nije bio sjajan. Štoviše, organizirana večera u toj pivnici za rezultat je imala masovni odlazak gladnih srednjoškolaca. Nije da nam je drago raditi lošu reklamu pivnici, ali meso posluženo za večeru i zadržtog bi gurmana pretvorilo u vegetarijanca. Ali snalažljivost je došla do izražaja te ipak nismo ostali gladni tu večer.

Kada stavimo sa strane sve te povijesne i kulturne znamenitosti, u prvom planu bila je želja za zabavom. Samo dragi Bog može razlučiti što se mota po glavi djece, dovoljno male da ovisе o starijima, a dovoljno velike da donose svoje vlastite odluke. Tako smo mi uživali najviše u onom našem

slobodnom vremenu. Slikanje ispred stadiona praškog nogometnog kluba Sparte, travnjaka koji je nekad bio izrovan kopačkama Karela Poborskog, Pavela Nedveda i drugih čeških nogometnih majstora. Odlazak u McDonalds, jedno od najvećih zala na području prehrane, ali tako ukusno i primamljivo nama koji smo bili tu jednom ili nijednom. Ipak, nakon par dana takve prehrane zaželiš se mamine kuhinje. Na samom trgu postavljeni su štandovi slični našem kiosku, ali umjesto novina tu ćete pronaći sve vrste kobasica, od bavarskih do praških. Brojni trgovački centri očekivano su očarali djevojke, ali nije bilo neobično vidjeti i dečke kako ulaze u hotel s teretom vrećica oko ruku.

Posebno se pamte noćni izlasci. Prvu večer nas je vodička otpratila i brižno pazila na nas. Izlazak je bio izvrstan. A slijedećih je dana do izražaja došla naša zrelost i sposobnost, nešto po čemu smo iznenadili i zadivili, kako druge tako i same sebe. Vodičku smo parkirali u hotel, a mi smo se uputili u izlazak sami. Tako je bilo ostale četiri večeri. Nevjerojatna je stvar kako je bilo lako biti odgovoran, kako je svatko bio spreman za suradnju i pomoć. Tako bi se kao pioniri na Titovoj štafeti pobrojili ispred hotela i skupa uputili na podzemnu stanicu. Uz mali napor svaki od nas sjetit će se tih stanica

do glavnog trga. Kako u ušima zvoni glas iz podzemne, glas koji najavljuje stanice: Mustek, Karlove Namesti, Križikova, Namestii Republiki, Vodnikova... Odlazak u poznati Karlovy Lazne, disko klub na četiri kata s četiri vrste glazbe, pa u Coyote bar koji neodoljivo podsjeća na američke filmove. Ono što je najvažnije, proveli smo lude i nezaboravne večeri zajedno, u ekipi. Plan je bio da se ne odvajamo nipošto, tako da je svaka grupica uvijek brojila najmanje tri člana. Ako nas je u klub ušlo dvadeset, a na izlasku nas bilo četrnaest, znalo se tko je i s kim otišao u hotel, i to taksijem, i to nikad sam, i to nikad, a da se nije nekome javio. Tako je kod prebrojavanja na kraju večeri ili početku jutra, kako hoćete, uvijek bilo jasno da smo svi na okupu. Trebalo se paziti noćnih tipova, mutnih i sumnjivih, kao i džeparoša, prostitutki i diler. Tu smo dokazali da smo sposobni djelovati kao tim, kao ekipa, kao prijatelji, i tako sebi omogućili neke od najboljih provoda u životu.

Nakon pet dana provedenih u Češkoj pošli smo u Austriju, točnije Beč, gdje smo proveli još dva dana i jednu noć. Posjetili smo dvorac Schonbrunn, rezidenciju sa 1441 prostorijom, koja je služila kao dom mnogim austrijskim vladarima, pa tako i caru Franju Josipu. Nevjerojatan luksuz, na granici drskosti, samo zamisliti se kao vladara koji ovdje prebiva, bilo je nemoguće. Pokušajte zamisliti život u kojem se probudite u jednoj sobi, dotrči vam sluga koji vam navuče papuče i ogrtač, prijedete u drugu sobu da biste se obukli, pa u treću da biste se umili, pa u četvrtu da biste popili kavu, pa u petu da biste pojeli doručak, pa u šestu gdje su knjige... Sigurno biste zakasnili u školu. Ali, kad malo bolje razmislite, to vas ne bi toliko ni brinulo. Jer, profesori bi dolazili k vama da bi vas učili. A kad bi vam bilo dosadno, mogli ste poći u dvorište u svoj vlastiti zoološki vrt. Danas je taj dvorac djelomično pretvoren u muzej i godišnje broji više od 6 milijuna turista.

Ono što nam se urezalo u pamćenje je i Prater, veliki zabavni park, ma malo je tako reći, možda je bolji izraz san svakog adolescenta kojem bi trebalo barem šest mjeseci da u potpunosti iskusiti sve užitke ovoga mjesta koje te mami svime što vidiš, a sva tvoja osjetila su na iskušenju. Vlakovi, slobodni padovi, kugle koje te ispale praktički u orbitu, mali trkaći bolidi... U predviđena dva sata zabave okusili smo samo mali djelić onoga što se pružalo na nekoliko stotina kvadratnih metara.

Put kući prošao je neočekivano. Kao da zapravo nismo bili svjesni da je gotovo. U autobusu se pjevalo, plesalo, smijalo i zabavljalo, svaka je glava bila spremna vratiti se i proživjeti sve iznova. Osjećali smo se kao da nastavljamo svoj put. A onda nas je dotuklo... Dolazak na aerodrom. Polako smo utihnuli. Nevjerica. Tuga koja je kidala srce i najjačima. Kad je pala prva suza, uslijedio je orkestar jecaja i plača, pjesme i zagrljaja, svi veliki muškarci plakali su kao mala djeca grleći prijatelje i zaklinjući se na vječno sjećanje i ljubav. Naši prijatelji iz Splita ispraćeni su suznih očiju i bolna srca, red u zračnoj luci djelovao je kao iz neke crne komedije.

Došli smo kući. Dio nas je ostao u Češkoj i dio Češke je ostao u nama. A lica svih onih osoba s kojima smo dijelili te dane, urezala su se duboko u nas i živjet će u nama zauvijek. Malo je ovo riječi napisanih o tom vremenu našega života. Puno je priča, previše je priča. One će živjeti od usta do usta, prenošene godinama usmenom predajom. I kada nas život odvede na samo njemu znane pute, dat će dragi Bog da se susrećemo, a onda..... A onda ćemo opet živjeti kraj ljeta 2008. godine, jer ovo ostaje i živi kroz potragu u skrovitim hodnicima sjećanja.

Maroje Burum

MATURANTI MEDICINSKE ŠKOLE – DUBROVNIK

IV.A

(smjer: zdravstveno-laboratorijski
tehničar/ tehničarka)

razrednik: Mladen Kristić, prof.

1. Mia Bećir
2. Maroje Burum
3. Marija Curić
4. Admin Dilberović
5. Nine Drobac
6. Tina Grubišić
7. Gorana Jakić
8. Kristina Krmek
9. Ivana Ljubas
10. Ana Ljubić
11. Jurica Mandić
12. Mario Marić
13. Eta Matana
14. Marijana Menalo
15. Ljubica Milić
16. Branimir Perić
17. Marijana Peškura
18. Zrinka Sršen
19. Ivana Švelj
20. Anamarija Taslak
21. Tina Taslak
22. Kristina Tolj
23. Vlaho Vidojević
24. Lucijana Zelen

IV.B

(smjer: medicinska sestra,
medicinski tehničar)

razrednik: Bojan Lalović, prof.

1. Lucija Baule
2. Antonela Beš
3. Marina Ćirić
4. Ante Ćorić
5. Ivan Ćorić
6. Ivna Crnčević
7. Lorenzo Glavinić
8. Ivana Grgić
9. Luka Jović
10. Ružica Kvesić
11. Marin Lakić
12. Barbara Lešević
13. Bruno Lucić
13. Petra Marčec
14. Kristina Pavlović
16. Anamarija Penović
17. Ivana Popović
18. Matea Poša
19. Mirela Primorac
20. Josipa Proleta
21. Mila Sršen
22. Anja Salapić
23. Josipa Talajić
24. Matea Vodopić
25. Barbara Zovko

(Šk.G. 2008./2009.)

ŠTO SE NOSI OVO LJETO

Informirajući se o modi, saznali smo da će se ovo ljeto nositi kratke hlače od traperera koje su *hot* osobito s podvrnutim nogavicama.

Za rokere i šminkere tu su i marame. Rokerima preporučujemo šarene marame s dugačkim resicama, a šminkerima svilene. Važno je da marama izgleda kao da je nemarno svezana, onako kako to rade šik Parižanke.

Što se tiče obuće, predlažemo profinjene i udobne balerinke koje lijepo pristaju uz neku proljetnu haljinicu, traperice uskih nogavica ili capri hlače.

Prošla godina je bila sezona tajica, ali i ove se godine nose, stoga ih ne spremajte na dno ormara.

Za večernji izlazak savjetujemo odabir haljinice na jedno rame, svijetlih boja i cvjetnog uzorka.

Dopuštene su i lude kombinacije, jarke boje, dugačke metalne ogrlice s privjeskom, najrazličitije narukvice...

Matilda Rodin

LJETNI MAKE – UP

(u 7 koraka)

4. Zamijenite jaki ruž za usne prozirnim glosom

Kremaste ruževe za usne u tamnim bojama možete pospremiti i umjesto toga koristiti obojene balzame za usne koje često imaju čak i SPF faktor, a u trgovinama imate velik izbor glosova u svim mogućim ljetnim tonovima boja.

5. Vaše sjenilo neka bude postojano

Kako bi sjenilo na vjeđama bilo postojanije, nemojte nanositi kremu za lice na vjeđe. Sjenila u prahu su postojanija od kremastih sjenila, a još je bolje kombinirati kremasta sjenila s onima u prahu. Na gornjoj, a po želji i na donjoj, vjeđi napravite liniju mekom olovkom za oči te zatim tankim kistom preko toga nanesite sjenilo u sličnoj boji. Na taj će način linija biti postojanija.

1. Pospremite tekući puder

Kako ljeti svoju toplu garderobu zamijenite laganim suknjama i bluzama, tako možete i svoje lice "odjenuti" u laganiji make-up. Stavite malo korektora u predjelu očiju ili drugih nepravilnosti na koži, a zatim malo pudera u prahu.

2. 'Bronzer' – zdravo preplanula put

Upotrijebite malo 'bronzer' na pravim mjestima i vaše oči će izgledati veće, a vaši zubi bjelji. Kako bi vaše lice izgledalo prirodno, 'bronzer' nanesite na najistaknutije dijelove lica koja i na suncu prva preplanu. To su čelo, obrazi, brada i nos. Budete li 'bronzer' nanijeli na cijelo lice, vaša će preplanulost izgledati ne prirodno. Iz istog razloga 'bronzer' nanosite velikim kistom za puder.

3. Isprobajte žive boje

Kako je boja ljetne odjeće življa, tako može i paleta boja vaše šminke ljeti biti življa. Žive boje osvježit će vaše lice. One koje inzistiraju na uporabi prirodnih tonova, mogu eksperimentirati na jednom dijelu lica, kao što su obrazi na koje možete nanijeti rumenilo živih boja, na primjer, u roza tonu.

6. Nikamo bez voodootporne maskare

Možda ste već ponekad koristile voodootpornu maskaru i nije vam se svidjela jer su se vaše trepavice lomile i bile preteške. No probajte je ponovno! Bit će vam od velike koristi u vrućim ljetnim danima i na plaži.

7. Ljeti koristite prozirne i sjajne boje

Jaki i intenzivni tonovi boja mogu uistinu biti privlačni, ali ljeti djeluju preteško na vašem licu. Stoga ljeti radije koristite prozirnije boje.

Postoji cijela paleta proizvoda koji su posebno namijenjeni ljetnom izgledu, a to su sjenila, bronzeri, tekuće podloge, glosevi, sve u zlatno-brončanim sjajnim bojama. Ljeti je dobro imati više sjaja.

Naizgled nenašminkano lice "nosi" se već nekoliko sezona, jer vizažisti upravo takav izgled preporučuju za vruće, ljetne dane. Sada je najmoderniji mat izgled kože pa birajte nemasne kreme za lice ili one koje se uspješno bore sa suvišnom masnoćom lica.

Izbjegavajte teške pudere. Koristite nijanse najslabije boje puti, bež sjenilo ili sjenilo boje pijeska. Usne neka budu boje mesa, a trepavice smeđe.

Suha koža

Održavanje suhe kože zna biti komplicirano kao i održavanje masne kože. Suha koža je neelastična, puca i ljušti se, što daje dojam zapostavljenosti i katkad narušenog zdravlja. Ključno je vratiti balans u režim vlage kože; najvažnije je redovito umivati lice i posušivati ga mekim ručnikom, a zatim ga izmasirati prstima na kojima se nalazi par kapi maslinovog ulja. Ispire se mlakom vodom.

Tijelo

Druga metoda je tuširanje posebnim gelom: pomiješajte 2 žlice maslinovog ulja i 3 žlice smeđeg šećera. Ne ispirite sapunima ni gelovima za tuširanje, već samo toplom vodom. Šećer će odstraniti odumrle stanice, a maslinovo ulje snabdjeti kožu prijeko potrebnim masnoćama.

VICEVI

(*Privedila Manuela Roso*)

DIJAGNOZA NA LATINSKOM

„Doktore, možete li mi jednostavnim riječima-bez onih vaših, stručnih, latinskih izraza-reći što mi je?“

Doktor duboko uzdahne pa reče: „Vi ste jedna najobičnija izjelica, pijanica i lijenčina.“

„Shvatio sam, doktore“, odgovori skrušeno pacijent. „A sada mi sve to recite na latinskom da mogu prenijeti ženi.“

BOLI

Tijekom liječničkog pregleda doktor upita:

„Recite mi točno gdje vas sve boli?“

„Doktore, svugdje me boli! Boli me na poslu, kod kuće, u autobusu...“

KOD LIJEČNIKA

Starija dama upita svog liječnika: „Doktore, imate li nešto protiv kihanja?“

„Ne, gospođo, nemam ništa protiv. Samo vi kišite!“

SLUČAJ TEŠKE ŽUTICE

Ulazi pacijent u ordinaciju i vidi dva liječnika kakao temeljito tuku bolesnika.

„Što vam je ljudi, jeste li poludjeli? Ubit ćete čovjeka!“

„Kako ga ne bismo tukli?“ ogorčeno reče jedan od liječnika.

„Već ga punih osam godina liječimo od žutice, a on se tek danas sjetio reći da je Kinez!“

PITANJE PRAVOG UZORKA

Razgovara doktor s jednim luđakom.

„Vidim da ste izrazili želju da vas se nakon smrti secira.“

„Točno, doktore. Htio bih točno znati od čega sam umro.“

LABORATORIJSKA ISPITIVANJA

U laboratoriju se odvija predavanje o pogubnosti alkohola na organizam.

„Kolege, ovdje imamo jednu glistu koju ćemo staviti u čašu vode.“

Profesor stavi glistu u čašu te nastavi:

„Kao što vidite, naša glista je vesela i radosno pliva.“

Zatim profesor izvadi glistu te je stavi u čašu s rakijom pa reče:

„Kao što svi lijepo vidite, nije prošla ni minuta, a naša je glista uginula i potonula na dno čaše.Što se dakle iz ovog eksperimenta može zaključiti?“

Neki se student brže-bolje javi:

„Gospodine profesore, pa to je očigledno: pijte rakiju i nećete imati gliste!“

KRIŽALJKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2							X			
3										
4		X	X							
5		X	X							
6										
7										
8		X	X							X
9										
10										
11		X	X				X	X		
12		X	X							
13										
14										X
15						X	X			

Vodoravno

- 1.) Polukružna prostorija na otvorenom
- 2.) Tvar koja reagira – Pobjeda u šahu, šah
- 3.) Uzor – Prizor, ime kazališta u Zg(vokativ) – Ova, ona
- 4.) Josip Ivančić – Konji u narodnim pjesmama - Spajati u parove
- 5.) Eric Clapton – Spoj s kisikom – Makarska
- 6.) Piće koje se dobiva od loze – Slično – Anđela Zrnovac – Uran – Imotski
- 7.) Pospan – Vruć – Radij
- 8.) Kićo Slabinac – Književna vrsta – Književna vrsta – 26.slovo abecede
- 9.) Sudionik u radnji – Evo, eno – Zrinka Bokšić-Abramović
- 10.) Uredaj na kojemu se sluša, HRT – Dobiva se sječom stabala(dub.) – Eugen Kumičić
- 11.) Antonia Šola – Jod – Fosfor – Nikal – 1.slovo abecede – Radij
- 12.) Slavko Kolar – Raskinut, razmontirat
- 13.) Prošlo svršeno vrijeme – Barem malo(dub.)
- 14.) Tekućina za lakiranje – Stanovnici nekog područja
- 15.) Kemijski element simbola Cu – Proizvod kokoši nesilica

Okomito

- 1.) Hitlerova rasa nadljudi – Bor
- 2.) TRAŽENI POJAM
- 3.) UN-ova organizacija za prehranu i poljoprivredu - Negacija – Turbodizel – Morska životinja, tumor
- 4.) Kirurška, za vadenje krvi, ubada se s njom – Ja, ti... – Slova iza "d" i "h" – Prijatelj od milja
- 5.) Muški hormon – Najjača karta – 30. i 23.slovo abecede
- 6.) Tvorcenciklopedija
- 7.) Postupak kojim se spriječava ulazak mikroorganizama u čovjeka – Bezveze izgubiti
- 8.) 26.slovo abecede – Nazad – Lov bez "L" – Antonija Marić – Uzvik
- 9.) Rimski Bog ljubavi – Dubrovnik – Mjesto gdje se nalazi voda u pustinji – Odgovara(dub.)
- 10.) Tolstojev roman – Kemijski element simbola Be
- 11.) ... od formata – Kao to(splitski) – 1.slovo abecede

Budite sveti.

Ne kažem da budete savršeni, nego samo da budete sveti.

Da svjetlošću, koju ste baštinili, svijetlite i kada ste tamni i kada ste svijetli.

Da se postojano odlučujete za svjetlo kao što je svjetlo odvijeka opredijeljeno za svako biće.

Ti si dijete Svjetlosti:

Ovi koraci i sati dani su ti da joj postaneš mati

Svakom su čovjeku darovani svjetiljka i svjetlo.

Svjetlu je povjerenost da svijetli, da obasja svako biće i svaki put.

Svjetiljci je povjerenost da štiti i podržava svjetlo.

Čovjeku valja da usklađuje svjetiljku i svjetlo, Da ih sjedinjuje, da im dopusti da žive.

Stjepan Lice

Lukijernica